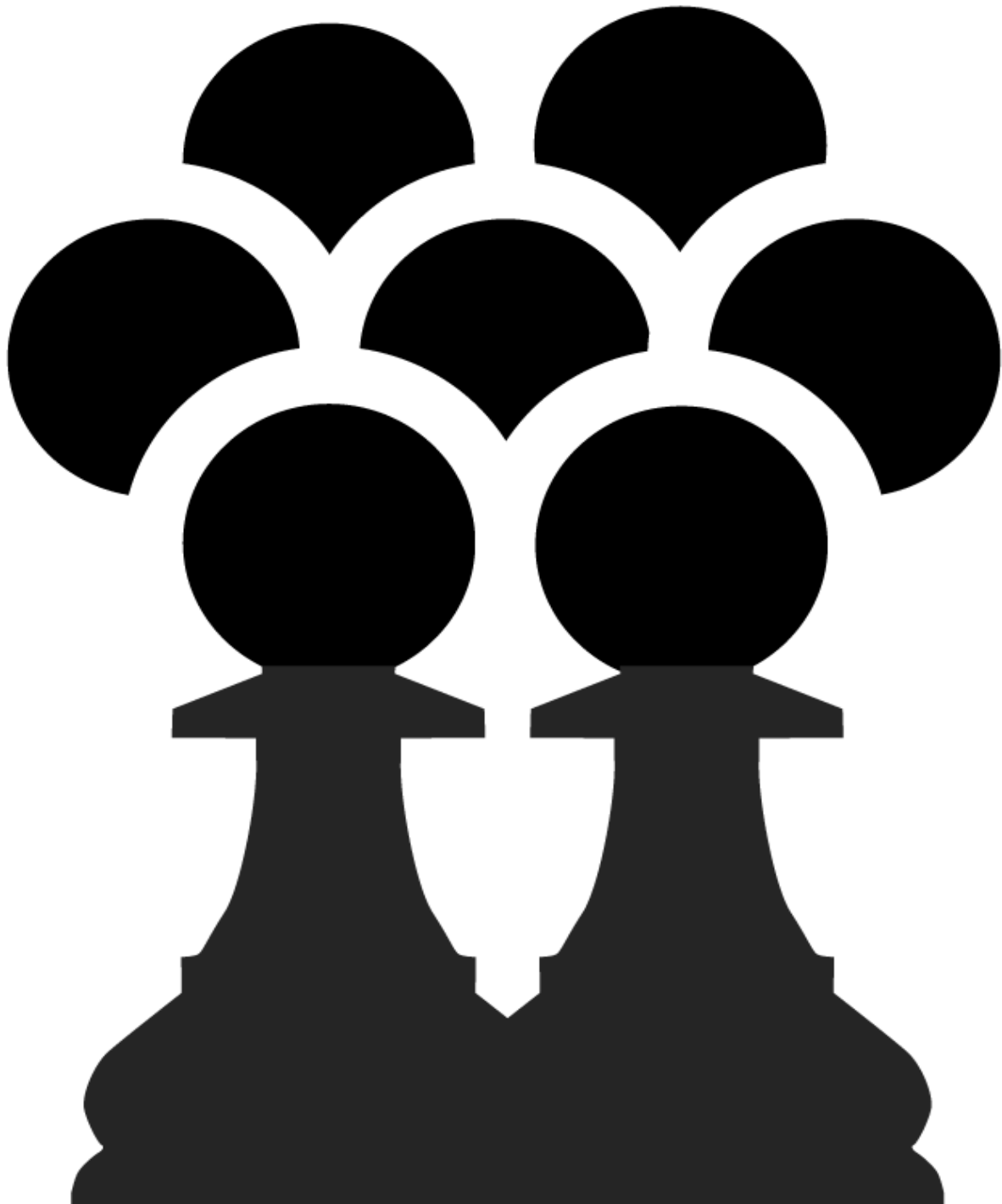

Clubblad van Schaakvereniging **Promotie Zoetermeer**

de Promoot

jaargang 55 | nummer 3 | april 2007

→ www.svpromotie.nl ←

DE PROMOOT

Clubblad van Schaakvereniging 'Promotie'

Jaargang 55 / nummer 3 / april 2007

Oplage: 80 stuks

Schaakvereniging 'Promotie' – opgericht 6 oktober 1952

Clubgebouw:	Sportcentrum Olympus, Voorweg 107, Zoetermeer, tel. (079) 341 95 96
Jeugd:	Wijkcentrum De Leyens, Van 't Hoffplein 1, Zoetermeer
Website:	www.svpromotie.nl
Jeugd:	www.svpromotie.nl / jeugd.htm
Contributie:	senioren (20-64 jr): € 125,- / junioren (16-19 jr) en aspiranten (t/m 15 jr): € 70,- / studenten: € 75,- / veteranen (65+): € 95,- / gezinsleden reductie
Gironummer:	2405362, t.n.v. Schaakvereniging Promotie, Zoetermeer
Ereleden:	H. Breugem, H. Breuker, P. Briggeman, G. Eggink, J. Hagoort, J. Kalkwijk, J. Meijer, G. Swart, J. Veldhuizen

bestuur	naam	adres	telefoon + e-mail
voorzitter	R. Kunnen (Ruurd)	Schoenerkade 50 2725 ES Zoetermeer	(079) 343 73 52 ruurdherma.kunnen @ planet.nl
secretaris	D. Th. Brinkman (Dirk)	v.Boisotring 97 2722 AB Zoetermeer	(079) 342 20 05 dirk_brinkman @ nl.ibm.com
penningmeester	W.P.M. Jutte (Willem)	Kadelaan 39 2725 BB Zoetermeer	(079) 331 35 81 willemjutte @ freeler.nl
wedstrijdleader intern	G. Eggink (Gerhard)	Ravelplein 16 2807 HH Gouda	(0182) 671 664 geggink @ worldonline.nl
wedstrijdleader extern	R. de Vries (Rob)	Breitnerlaan 56 2391 GC Hazerswoude-Dorp	(0172) 58 73 35 r.de_vries @ wxs.nl
algemeen adjunct 1	J. van den Bergh (Jan)	Essenhout 82 2719 EN Zoetermeer	(079) 361 37 50 j.van.den.bergh @ zoetermeer.nl
algemeen adjunct 2	J.G. van der Ploeg (Jan)	Belgiëlaan 157 2711 BR Zoetermeer	(079) 342 35 51 jip.001 @ wanadoo.nl
voorzitter jeugdcommissie	M. van Staden (Mildo)	Moerbeigaarde 76 2723 AG Zoetermeer	(079) 341 45 09 mildovanstaden @ xs4all.nl

	naam	adres	telefoon + e-mail
redactie clubblad "De Promoot"	Manuel Nepveu	Graaf Adolfstraat 36 2713 EK Zoetermeer	(079) 316 99 81 m.nepveu @ planet.nl
	Rob de Vries	Breitnerlaan 56 2391 GC Hazerswoude-Dorp	(0172) 58 73 35 r.de_vries @ wxs.nl
webmaster www.svpromotie.nl	Willem Broekman	Medeaschouw 64 2726 KS Zoetermeer	(079) 363 08 28 w.broekman @ wxs.nl
materiaal-commissaris	Chris Schoon	Caan van Necklaan 191 2281 BG Rijswijk	(070) 399 93 54 chris.schoon @ wolmail.nl

→ www.svpromotie.nl ←

Inhoud		B
---------------	--	----------

			<u>blz</u>
Redactioneel	B	Redactie	2
Van de voorzitter	H	Ruurd Kunnen	2
Interne competitie	I	Gerhard Eggink	3
Externe competitie	I	Rob de Vries	4
Oliebollentoernooi	I	Gerhard Eggink	6
Ploegentactiek en coachen van een schaakteam	E	Ruurd Kunnen	7
De Wijk nemen	M	Ben Ahlers (+Jan vdB)	10
Groningen 2006	M	Manuel Nepveu	19
Het denken van de schaker	F	Willem Broekman	21
Wit/zwart speelt en wint	D	Redactie	24
Het toeval corrigeren	GE	Hans Meijer	25
Eerlijkheid	E	Manuel Nepveu	28
Een parel in de Aljechin-Chatard	G	Nico Peerdeman	29
Tussen hoop en vrees	G	Manuel Nepveu	32
El Che	K	Hans Meijer	35
Oplossing Kerstpuzzel	D	Henk Breugem	36
Oplossingen	D	Redactie	37
Agenda	H	Bestuur	38

H	bestuurlijke artikelen	L	spelregels / reglementen
B	redactionele artikelen	F	schaaktechniek
I	uitslagen / standen	J	humor
C	schaakwereld (FIDE / KNSB / HSB)	D	problemen / puzzels
M	wedstrijd-/toernooiverslagen	K	schaakgeschiedenis
G	partijen	E	overig

Corus Chess 2007

→ zie uitgebreid verslag vanaf blz. 10

Redactioneel

B

Beste lezer,

Er is nieuws. Deze uitgave van het clubblad komt nog op papier, maar de volgende keer wordt de uitgifte wellicht al elektronisch. Dus u kunt het clubblad nu nog gebruiken om uw kindertjes om de oren te slaan of vliegen te vermoorden.

In deze uitgave de gebruikelijke schrijvers en ook nog twee bijdragen uit het verrekte verre Bolivia. Lezen, dames (?) en heren!

De Redactie

Van de voorzitter

H

Op de afgelopen ledenvergadering is besloten dat in september de contributie voor de senioren met een tientje en die voor de junioren en aspiranten met vijf euro omhoog gaat. Verder wordt onderzocht hoe bezuinigd kan worden op de huisvesting en het clubblad. Wat betreft de huisvesting zou flink bespaard kunnen worden als de jeugd en de senioren weer (net als vroeger) op dezelfde avond zouden spelen. De kosten van het clubblad kunnen wellicht worden verminderd als het per email of via de website aan de leden wordt toegezonden.

De financiële situatie is krap en om in de toekomst een financieel gezonde vereniging te zijn, moet Promotie nu de tering naar de nering zetten. Dat is niet erg, zolang we met plezier kunnen doorschaken. En dat kan. Voorlopig kijken we uit naar twee hoogtepunten. Op 24 april vindt in "ons" Denksportcentrum de finale van de HSB-beker plaats tussen Promotie en DSC. Zullen we voor het eerst in ons bestaan deze prijs winnen? In oktober wordt het 55-jarig bestaan gevierd. Het open toernooi op 13 oktober zal een speciaal tintje krijgen en natuurlijk zullen we ook op de clubavond dit lustrum niet ongemerkt laten passeren.

U ziet het bij Promotie krijg je waar voor je geld!

Ruurd Kunnen

Binnenkort in dit theater

wanneer:

dinsdag 24 april

waar:

Sportcentrum Olympus

wat:

finale HSB-beker

wie:

Promotie - DSC

Eindstand van de voorronden

groep 1						
pl	speler	pnt	rat	TPR	pELO	fin

1	B. Bannink	342	2243	2194	2215	A
2	I. Coene	336	2108	2199	2229	-
3	J. van den Bergh	297	2128	2027	2041	A
4	R. Landsbergen	294	1998	2065	2057	A
5	M. Nepveu	291	1971	2038	2060	A
6	H. Ouwens	285	1962	1987	2004	A
7	B. Ahlers	285	2134	2210	2189	A
8	H. Boerkamp	276	1892	1968	1954	A
9	J. Sibbing	267	2018	2039	2039	B
10	J. Stoop	261	1879	1860	1871	B
11	Mildo van Staden	258	1854	1904	1896	B
12	M. Wichhart	256	1830	1868	1887	B
13	J. Mostert	255	1995	1960	1958	-
14	M. van Zetten	255	1818	1978	1893	B
15	J. Baas	252	1791	1949	2009	B
16	J. Tan	252	1865	1874	1888	B
17	J. Blankespoor	252	2020	1876	1914	C
18	E. Hennink	252	1890	1918	1919	C
19	R. Blok	252	1825	1883	1869	C
20	F. Kaptein	246	1672	1798	1788	C
21	W. Tsai	243	1820	1812	1815	-
22	R. Minnema	235	1735	1785	1796	C
23	E. Guijt	235	1541	1793	1771	C
24	H. Noordhoek	234	2041	1867	1814	C
25	J. Veldhuizen	234	1686	1778	1780	D
26	R. Kunnen	231	1838	1777	1777	D
27	H. Minnema	228	1763	1770	1782	D
28	F. Martens	222	1674	1729	1722	E
29	H. van der Wijk	222	1844	1813	1829	-
30	I. Tjin A Lien	214	1638	1699	1696	E
31	J. van den Berg	207	1762	1779	1769	E
32	G. Toxopeus	203	1706	1684	1684	E
33	H. Kuipers	199	1758	1730	1746	-

groep 2						
pl	speler	pnt	rat	TPR	pELO	fin

1	N. Peerdeman	225	1881	1932	1925	D
2	D. Brinkman	208	1626	1789	1849	D
3	G. Eggink	193	1811	1686	1686	D
4	R.E. de Vries	190	1688	1664	1663	D
5	J. Hardiek	187	1735	1749	1753	D
6	D. de Zwart	186	1607	1637	1648	E
7	A. Schuurman Hess	186	1547	1600	1599	E
8	H. Breugem	185	1800	1662	1618	F
9	W. van Dalen	180	1558	1587	1611	F
10	N. Smit	178	1429	1426	1433	F
11	N. Veldhuizen	178	1780	1671	1678	F
12	M. van Staden sr	172	1633	1508	1509	F
13	D. van Nies	172	1604	1695	1678	F
14	H. Breuker	170	1554	1511	1520	F
15	J. de Roo	168	1341	1495	1511	F
16	J. van Lier	168	1576	1574	1582	G
17	C. Schoon	166	1446	1407	1410	G
18	W. Jutte	166	1447	1469	1473	G
19	H. van Werven	164	1484	1515	1529	G
20	P. Briggeman	162	1760	1537	1487	-
21	R. Dekker	162	1500	1423	1441	G
22	R. de Vries	162	1488	1354	1387	G
23	J. Alphenaar	158	1336	1444	1462	G
24	H. Knops	153	1711	1649	1676	-
25	H. Bragonje	152	1418	1494	1496	H
26	J. Busman	139	1723	1664	1703	H
27	F. Hoek	138	1522	1437	1453	H
28	E. Trommel	138	1298	1405	1411	H
29	A. van Rensen	138	1400	1427	1437	H
30	J. Pronk	136	1428	1332	1348	H
31	P. Krabbendam	120	1483	1295	1393	H
32	J. Bruinsma	110	1400	1213	1227	H
33	J. van der Ploeg	86	1168	1007	1085	H

NB: de plaatsing in de finalegroepen is nog niet definitief, omdat van sommige spelers nog niet bekend is of zij wel of niet aan de finaleronden meedoen; er kunnen dus nog verschuivingen optreden.

Gerhard Eggink

Competitie EXTERN

team	klasse	wedstrijd	uitslag	punten	MP	%	pos.
P1	KNSB 2C	Promotie 1 - SO Rotterdam	5½ - 2½	2	8 uit 7	57,1	5 ^e van 10
		Oegstgeest '80 1 - Promotie 1	4½ - 3½	0			
		Promotie 1 - Terneuzen 1	4½ - 3½	2			
		Paul Keres 2 - Promotie 1	3 - 5	2			
		Promotie 1 - DD 1	3½ - 4½	0			
		DSC 1 - Promotie 1	6½ - 1½	0			
		Promotie 1 - Bergen op Zoom 1	5 - 3	2			
		Kennemer Comb. 1 - Promotie 1	za 21 april				
		Promotie 1 - Nieuwendam 1	za 12 mei				
P2	HSB Prom.	Promotie 2 - Scheve Toren 2	2½ - 5½	0	6 uit 6	50,0	5 ^e van 8
		RSC-Belgisch Park - Promotie 2	3 - 5	2			
		Promotie 2 - HTV 1	4 - 4	1			
		DD 3 - Promotie 2	4 - 4	1			
		Promotie 2 - DSC 3	5 - 3	2			
		HTV 2 - Promotie 2	5½ - 3½	0			
		Schaakhuis 1 - Promotie 2	vr 20 april				
		P3	HSB 1A	Promotie 3 - Promotie 5			
Schaakhuis 2 - Promotie 3	5½ - 2½			0			
DSC 4 - Promotie 3	3 - 5			2			
Promotie 3 - Haeghe Ooievaar 1	6½ - 1½			2			
DD 4 - Promotie 3	5 - 3			0			
Promotie 3 - Rijswijk 3	4 - 4			1			
Botwinnik 2 - Promotie 3	vr 20 april						
P4	HSB 1B	Pomar 1 - Promotie 4	3½ - 4½	2	7 uit 6	58,3	3 ^e van 8
		Promotie 4 - HSV 1	4 - 4	1			
		DSC 5 - Promotie 4	5½ - 2½	0			
		Promotie 4 - RHC-Arena 1	5 - 3	2			
		HTV 3 - Promotie 4	3½ - 4½	2			
		Promotie 4 - Rijswijk 2	2½ - 5½	0			
		Promotie 4 - Scheve Toren 2	vr 20 april				

P5	HSB 1A	Promotie 3 - Promotie 5	3½ - 4½	2	4 uit 6	33,3	7 ^e van 8
		Promotie 5 - Haeghe Ooievaar 1	4½ - 3½	2			
		DD 4 - Promotie 5	7½ - ½	0			
		Promotie 5 - Rijswijk 3	3½ - 4½	0			
		Botwinnik 2 - Promotie 5	7 - 1	0			
		Promotie 5 - DSC 4	2 - 6	0			
		Promotie 5 - Scheve Toren 2	vr 20 april				

P6	HSB 2C	Botwinnik 3 - Promotie 6	6½ - 1½	0	3 uit 7	42,9	8^e van 8
		Voorburg 1 - Promotie 6	4½ - 3½	0			
		Promotie 6 - BF/Wassenaar 3	4 - 4	1			
		WSC 4 - Promotie 6	6 - 2	0			
		Promotie 6 - Lierse SV 1	3½ - 4½	0			
		Haeghe Ooievaar 2 - Promotie 6	3 - 5	2			
		Promotie 6 - Prometheus 1	3 - 5	0			

P7	HSB 3B	Promotie 7 - Pomar 3	5½ - 2½	2	12 uit 6	100	1 ^e van 8
		Promotie 7 - Haeghe Ooievaar 4	5 - 3	2			
		RSC-Belgisch Park 3 - Promotie 7	3½ - 4½	2			
		WSC 6 - Promotie 7	2 - 6	2			
		Promotie 7 - Lierse SV 3	6½ - 1½	2			
		Promotie 7 - HSV 3	5½ - 2½	2			
		DSC 8 - Promotie 7	ma 16 april				

P8	HSB 3A	Promotie 8 - WSC 7	4½ - 3½	2	3 uit 7	42,9	7^e van 8
		Rijswijk 5 - Promotie 8	5 - 3	0			
		Promotie 8 - DD 6	4 - 4	1			
		Schaakhuis 3 - Promotie 8	5 - 3	0			
		Promotie 8 - Pomar 2	2½ - 5½	0			
		HTV 6 - Promotie 8	8 - 0 ®	0			
		Promotie 8 - Haeghe Ooievaar 3	1½ - 6½	0			

Centrale laatste ronde Promotieklasse en 1e klassen A en B:

vrijdag 20 april, 2B-Home, Vernèdesportpark 1a (speelzaal Botwinnik)

12 wedstrijden = 24 teams = 192 spelers !

met o.a.:

Promotieklasse: Schaakhuis 1 - **Promotie 2**

1e klasse A: Botwinnik 2 - **Promotie 3**

Promotie 5 -Schaakhuis 2

1e klasse B: **Promotie 4** - Scheve Toren 2

Het oliebollentoernooi was dit jaar weer erg leuk en gezellig. Ondanks de vreemde dag (vrijdag) waren er toch nog 25 schakers naar de Olympus gekomen om zich door Henk Breugem te laten kwellen. Het was een hilarische avond vol cylinderschaak, opzetschaak in twee varianten, het erg leuke dobbelschaak, hoekveldschaak (je mag niet slaan als je koning niet in de hoek staat), en twee varianten waarbij alle stukken op de middelste 2 velden begonnen, of op curieuze manier in de hoeken waren geplaatst. Toen de strijd was gestreden, de olieballen waren genuttigd en de rook was opgetrokken, kon de balans worden opgemaakt. Andries van Renssen had het (bijna) onmogelijke volbracht: 7 uit 7, en was daarmee de winnaar van de zilveren oliebol. Bernard Bannink won groep 1, maar in de andere groepen moest de lengte van de gedeelde winnaars worden opgenomen: bij gelijk eindigen won de langste speler de prijs. Dat bleken Maarten Wichhart en Frank Kaptein te zijn. Daarna werd de avond (en het jaar) feestelijk uitgeluid.

Uitslagen van het Oliebollentoernooi op vrijdag 29 december 2006

Groep 1 : 1. B. Bannink 4½ / 7
 2. I. Coene 4
 H. Noordhoek 4
 4. G. Eggink 3½
 5. J. Baas 3
 6. M. van Zetten 2

Groep 2 : 1. M. Wichhart 6 / 7 (winnaar op lengte)
 H. Kuipers 6
 3. R. Kunnen 4
 4. E. Guijt 3½
 H. Knops 3½
 6. R. Pijl 3
 7. J. Kaptein 2

Groep 3 : 1. F. Kaptein 6 / 7 (winnaar op lengte)
 J. van den Berg 6
 3. H. Breuker 3
 D. Brinkman 3
 G. Toxopeus 3
 6. F. Hoek 0

Groep 3 : 1. A. van Renssen 7 / 7 (winnaar van de zilveren oliebol)
 2. J. de Roo 4
 C. Schoon 4
 4. M. van Staden 3
 5. J. Bruinsma 2
 6. J. van der Ploeg 1

Manuel citeert mijn commentaar op het wedstrijdverloop van Promotie 1 – DD. Later is nog het een en ander uitgewisseld. Om mijn standpunt te verduidelijken en misverstanden te vermijden, heb ik alle spelers de volgende mail gestuurd:

Heren,

Naar aanleiding van commentaar dat ik heb gekregen op mijn opmerking in het verslag van Promotie 1 - DD op de website het volgende:

Ik vind dat alle vaste eerste teamspelers goede individuele prestaties hebben neergezet, maar dat de teamprestatie niet goed was. Als de invaller voor bord 8 op het eerste bord wordt gezet, dus wordt "opgeofferd", hebben de vaste spelers die daardoor op een lager bord spelen de plicht om voor compensatie te vechten. Dat vier van de vijf vaste spelers binnen 25 zetten klaar waren met hun partij is een teken dat het team niet optimaal heeft gefunctioneerd, hoe goed de individuele prestaties ook waren.

Mijn kritiek is niet persoonlijk bedoeld, maar heeft betrekking op coaching en teamwork, iets waarover in de schaaksport nog weinig is nagedacht. Ik zal hier dieper op ingaan naar aanleiding van een artikel van Manuel in het eerstvolgende clubblad.

Groeten,

Ruurd

Belofte maakt schuld, dus een eerste poging

Een moeilijkheid bij het coachen van een schaakteam is dat er in principe geen samenwerking tussen de spelers is, zoals bij de meeste teamsporten. Als de vleugelspelers van het Nederlands elftal de spits niet bereiken, kan de coach ingrijpen. Zoiets is in de schaakcompetitie niet mogelijk. Iedere schaker speelt een partij op zich. Dat is waarschijnlijk de reden dat er weinig bekend is over het coachen van schaakteams. Toch zijn er enkele mogelijkheden. Deze liggen vooral in de voorbereiding als een ploegentactiek wordt uitgestippeld, maar ook tijdens de wedstrijd kan een coach enige invloed hebben.

De opstelling

Het meest voor de hand liggende aangrijpingspunt voor de coach van een team is de opstelling. Ploegentactiek is vaak het maken van een tactische opstelling. Hierover bestaan echter nogal wat misverstanden.

1. De normale opstelling is op volgorde van rating. Dus: de sterkste speler op bord 1, de op één na sterkste speler op bord 2, enz. Als wordt afgeweken van de normale opstelling, is er sprake van een tactische opstelling. Met een tactische opstelling hoopt de coach de kans op een overwinning te vergroten. Een bekend voorbeeld is dat een invaller uit het tweede team moet invallen in het eerste en op bord 1 wordt gezet. De kans dat hij verliest, is groot, maar daar staat tegenover dat aan de andere borden waarschijnlijk meer punten worden gescoord. Per saldo maakt het niets uit, want het ratingverschil tussen de teams blijft gelijk en daarmee de verwachte uitslag.

Tabel 1 - Tactische opstelling				
KNSB-ratings				
bord	Promotie	DD	verschil	winstkans
1	1962	2211	-249	19%
2	2108	2179	-71	40%
3	2128	2195	-67	40%
4	2110	2297	-187	25%
5	2243	2116	127	63%
6	1818	2072	-254	19%
7	2018	2135	-117	34%
8	1971	2098	-127	33%
gem	2045	2163	-118	34%

Tabel 2 - Opstelling volgens rating				
KNSB-ratings				
bord	Promotie	DD	verschil	winstkans
1	2243	2211	32	55%
2	2128	2179	-51	43%
3	2110	2195	-85	38%
4	2108	2297	-189	25%
5	2018	2116	-98	36%
6	1971	2072	-101	35%
7	1962	2135	-173	27%
8	1818	2098	-280	17%
gem	2045	2163	-118	34%

In tabel 1 staat de opstelling van Promotie tegen DD. Er waren in deze wedstrijd drie invallers nodig en die werden opgesteld op de borden 1, 4 en 6. In tabel 2 staat de opstelling als Promotie de spelers in volgorde van hun KNSB-rating had opgesteld. In de laatste kolom van beide tabellen staat de kans van de Promotiespeler op winst (volgens de Percentage Expectancy Tabel van professor Elo). In beide gevallen had maar één speler een grotere kans dan 50%. De teamkans op winst is bij beide opstellingen gelijk, nl. 34%.

2. Dat betekent dat de verwachte uitslag $2\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ was. In werkelijkheid werd de uitslag $3\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$. Dat was dus niet slecht. Kwam dat toch door de opstelling? Door bord 1 “op te offeren”, steeg de kans op winst aan de overige zeven borden van 35,6% naar 36,3%. De verwachte score aan die borden steeg van 2,49 naar 2,54, wat in beide gevallen in de praktijk neerkomt op $2\frac{1}{2}$ punt. Als je er vanuit gaat dat ook bord 6 werd “opgeofferd” blijkt de winstkansen aan de resterende 6 borden te stijgen van 37,0% tot 39,2%, oftewel van 2,22 naar 2,35. Dat zou afgerond in de praktijk net een half puntje schelen. Geconcludeerd kan worden dat de relatieve goede score tegen DD niet of nauwelijks door de tactische opstelling is veroorzaakt.
3. De rechtvaardiging van een tactische opstelling kan dus niet zijn dat de verwachte uitslag wordt beïnvloed. Er moeten andere redenen zijn om af te wijken van de ratingvolgorde. Enkele bekende voorbeelden:
 - a. Een tactische opstelling kan de voorbereiding van de tegenstander verstoren. Met behulp van grote databases wordt het steeds gemakkelijker om je voor te bereiden op je tegenstander. Dat geldt voor de eigen partij, maar ook voor de tegenstander. Door een tactische opstelling krijgt de tegenstander wellicht een andere tegenstander dan hij had verwacht en waarop hij zich had voorbereid. De zwakte van deze redenering is dat de spelers van de eigen zich ook op hun tegenstander kunnen voorbereiden, mits zij die van te voren kennen. Je kunt van je eigen zwakte uitgaan (bang voor de voorbereiding van de tegenstander), maar ook van eigen kracht (superieure kennis van eigen openingenrepertoire). De kans is echter groot dat ook de tegenstander een tactische opstelling maakt. In dat geval ben je toch gedwongen van je eigen kracht uit te gaan.
 - b. Door een tactische opstelling kun je rekening houden met de vorm van de spelers. Spelers die slecht in vorm zijn willen soms graag een zwakkere tegenstander. De kans dat deze speler niet verliest, kan daardoor inderdaad groter worden, maar daar staat tegenover dat iemand anders op een hoger bord moet spelen en daar een grotere kans heeft te verliezen. Een andere oplossing voor de niet in vorm zijn speler zou kunnen zijn hem aan het eerste bord “op te offeren”. Niet in vorm zijnde spelers hebben daar meestal weinig behoefte aan. Terecht, want onder de punten 2 en 3 is gebleken dat zo’n tactische move geen zoden aan de dijk zet.
 - c. Sommige spelers zijn met een bepaalde kleur veel beter dan met de andere. Er zijn schakers die met wit nauwelijks te verslaan zijn, maar met zwart nauwelijks een paard van een looper kunnen onderscheiden. Als zulke spelers in het team zitten, kan het aanbeveling verdienen hen met hun favoriete kleur te laten spelen. Er ontstaan echter problemen als alle spelers alleen met dezelfde kleur kunnen winnen.
 - d. Het kan verstandig zijn om proberen te vermijden dat een speler van jouw team tegen een bepaalde tegenstander van het andere team moet spelen, bijvoorbeeld omdat hij daar altijd van verliest (Angstgegnersyndroom). De tegenstander kan dit plan doorkruizen door ook een tactische opstelling te kiezen, maar de kans dat beide spelers elkaar dan toch treffen, wordt wel kleiner. Er ontstaat een probleem als het hele team van de tegenstander uit Angstgegners bestaat. Dan kun je maar beter het tweede team afvaardigen.
4. Al met al lijken er weinig “harde” redenen te zijn voor een tactische opstelling. Een tactische opstelling kan misschien een psychologisch effect hebben op de eigen spelers (4c en 4d) of doordat de tegenstander wordt verrast. Dit effect moet echter niet worden overschat.

De voorbereiding

Vorig seizoen heeft Hans Meijer iets meer lijn in de voorbereiding gebracht. Hij maakte de opstelling, onder andere op basis van de vermoedelijke opstelling van de tegenstander en hij gaf aan wat hij van elke speler verwachtte (remise of winst; nooit verlies). Henk Noordhoek voorzag de spelers van gegevens en partijen van hun vermoedelijke tegenstanders, die hij bijeenprokkelde uit de diverse databases. Hieraan is weinig toe te voegen, behalve een gezamenlijke voorbereiding. We krijgen dan de volgende punten:

1. Openingsvoorbereiding.
Iedere spelers zou zich op 2 of 3 spelers moeten voorbereiden. Om dubbel werk te voorkomen, verdient het aanbeveling dit samen met andere teamgenoten te doen. Bij voorkeur zouden dit teamgenoten moeten zijn die met dezelfde kleur spelen, dezelfde opening (1. e4, 1. d4) en de betreffende spelers ook zouden kunnen krijgen.
2. Gezamenlijk voorbereiding is van belang om teamgeest te kweken.

3. Iedere spelen krijgt een opdracht (remise of winst). Hiermee moet hij bij zijn openingsvoorbereiding rekening houden. De coach bepaalt de opdracht op basis van het ratingverschil en eventuele andere informatie. De opdrachten worden in de gezamenlijke voorbereiding besproken en iedere speler moet weten welke teamgenoten de opdracht hebben te winnen.
4. Afgesproken wordt dat ieder teamlid de stand van de wedstrijd en de stand op de borden waar nog wordt gespeeld, zo goed mogelijk bij houdt.

Tijdens de wedstrijd

De mogelijkheden tot coaching tijdens de wedstrijd zijn zeer beperkt. Artikel 34 van het competitiereglement van de KNSB legt vast wat wel en niet mag.

Een teamleider heeft het recht de spelers van zijn team te adviseren een remiseaanbod te doen of aan te nemen en ook een partij op te geven. Hij dient zich tot uitsluitend korte informatie te beperken, alleen op basis van omstandigheden die betrekking hebben op de wedstrijd. Hij mag een speler adviseren "bied remise aan", "neem remise aan", of "geef de partij op". Als hem bijv. door een speler wordt gevraagd of hij remise zal aannemen, moet de teamleider antwoorden met "ja", "neen" of de beslissing aan de speler zelf overlaten.

De teamleider dient zich echter te onthouden van elke bemoeienis gedurende het spel. Hij mag geen speler inlichtingen over de positie op het schaakbord geven.

Ofschoon er in een teamwedstrijd een zekere mate van loyaliteit t.o.v. het team is, die uitgaat boven de eigen partij, is een schaakpartij in principe een wedstrijd tussen twee spelers. Om die reden moet een speler de uiteindelijke zeggenschap hebben over het verloop van zijn eigen partij. Hoewel het advies van de teamleider voor de speler zwaar dient te wegen is de speler absoluut niet verplicht de raad aan te nemen. Evenzo kan de teamleider niet namens een speler handelen over de partij zonder voorkennis en toestemming van deze speler.

Hieruit blijkt waarom de spelers zelf moeten volgen wat er op de andere borden gebeurt. Het is niet duidelijk of de teamleider een speler mag adviseren "speel op winst". Het is verstandig dat spelers die de opdracht hebben om remise te spelen, regelmatig bij de coach (teamleider) informeren of ze remise mogen aanbieden of aannemen. Als de coach een antwoord geeft dat afwijkt van de opdracht, dan is deze (tijdelijk) veranderd. De speler zou zich dan op de hoogte moeten stellen van het verloop van de wedstrijd (als hij dat al niet heeft gedaan, en als hij er de tijd voor heeft). De club kan hem hierbij helpen door een scorebord bij te houden. Overigens is het lang niet altijd mogelijk om tijdens de partij plotseling op winst te gaan spelen, maar de speler zou dit op zijn minst moeten overwegen.

Na de wedstrijd

Overwinningen worden gezamenlijk gevierd en nederlagen worden gezamenlijk betreurd. De Chinees dan wel de Griek is hiervoor de aangewezen plaats. Spelers die kapot zijn gegaan worden opgebeurd met gratis drank en voedsel. In verband met de financiële situatie van de club, zijn de kosten voor het team zelf.

Het voorgaande bevat weinig nieuws. Als iemand meer ideeën heeft, dan hoor ik die graag. Door een goede coaching is er waarschijnlijk nog veel te winnen.

□

Uit het boekje "60 Worden - Niets dan voordelen!" [Deltas 2006] :

"Je wordt oud als je bij het schaken buiten adem geraakt"

Eigenlijk begon het al verkeerd. Clubavond, Rob: "Ben, jij doet toch mee in Corus? Wil je er iets over schrijven? Alles is goed...". Ik nog: "Je weet toch hoe je het dan aangeleverd krijgt?". (*Redactionele noot: Ben is één van de twee Promotianen die geen PC heeft – de andere is Henk Breugem.*) Hij: "Geeft niet, lossen we wel op!". Tja, dan ga je beter waarnemen... Om te beginnen is er de reis. Zoals bekend is Wijk aan Zee praktisch alleen per auto te bereiken. Jan van den Bergh heeft daarop in een mooi artikel in ons blad 2 jaar geleden al gewezen. Dat probleem werd gelukkig door Ruurd (+auto) ondervangen, maar daarmee is het positieve wel gezegd. Afslag Beverwijk. Bij het spoor een ongetwijfeld van zware metalen vergeven braakliggend stuk grond. Eén reclamebord waarop het bedrijvenpark (?) als sinds jaar en dag zijn eerste huurder (de naam zal ik met de mantel der liefde bedekken) verwelkomt. Eén weg naar Wijk. Colonne-rijden onder de walmende nevels van Hoogovens. "IJmuiden, een stalen concept". Ja, ja.

Auto zien kwijt te raken. Daartoe is onder meer een drabbig weiland ('s zomers paardenmarkt? volksdansen?) bestemd, ingedeeld met politielint en beschenen door Kerstverlichting. Op dat veld bevindt zich ook een soortement van party-tent. Over hetgeen daarbinnen plaatsgrijpt straks meer. Uitstappen en op weg naar de toernooizaal. Oplettendheid is geboden. Veel auto's, veelal bevolkt door ietwat morsige, middelbare types die slechts bedacht zijn op de plek waar zij straks hun auto denken te stallen; hindernissen onderweg worden laat en met kennelijke tegenzin onderkend. Dit gevaar neemt exponentieel toe naarmate het tijdstip waarop de klok in werking wordt gesteld naderbij komt.

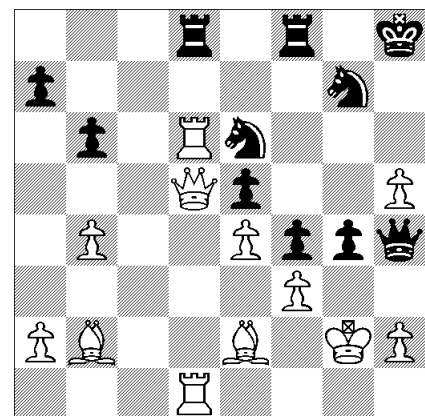
Ook het affiche – manshoog – voor het bushokje pal voor de toernooizaal doet zijn motiverende werk. Priemend staart een paar ogen de ongelukkigen aan, met daaronder de tekst: "Met het oog op Uw uitvaart ...". Een gepast begin voor een partij. Jan: "Lijk aan Zee"! Vóór de toernooizaal bevindt zich een met vlonders onderbouwde en uit hardboard opgetrokken toegangsschacht. De toch al schaarse ruimte waar eenieder zich doorheen perst wordt verder beperkt door kleine neringdoenden die schaakboeken, schaaktafeltjes, schaakansichtkaarten en meer van zulks aan de man proberen te brengen. Om de congestie nog verder te bevorderen zijn de wanden voorzien van schaakportretten en krantenknipsels, om breeduit te bestuderen.

Na het overleven van de tunnel wacht een eerste, serieus te nemen test. De ervaren Wijk-ganger weet: grote teug frisse (?) lucht nemen, adem inhouden en ineens dwars door het vliegengordijn de toernooizaal instormen. Wee degene die verkeerd zijn prioriteit bepaalt (jas ophangen, bulletin kopen, of – helemaal fout – nog even naar het toilet...): een muur van nicotinedamp, gekruid met ongewassen- lijvenlucht zal hem raken.

Ik weet dat de lezer de juiste conclusie trekt: het was dus weer een prachtig toernooi. Zó veel schaakverslaafden bij elkaar: alles ademt schaak. Het was ook het toernooi van het Konings-Indisch; tot mijn grote genoegen. Radjabov, dus. Nadat hij Van Wely in "de Bajonet" op instructieve wijze had vermoord, vond Shirov aanleiding de zaak voor wit te verbeteren. 't Was niet zijn toernooi... Omdat het zo mooi was: dit werd hem aangedaan:

Shirov - Radjabov, Corus 2007

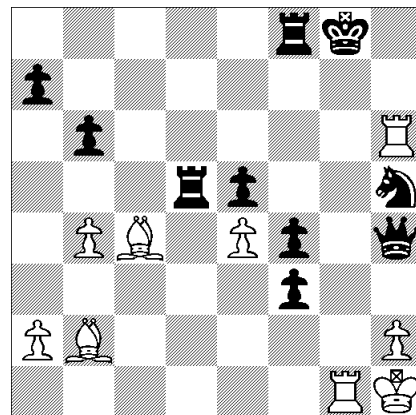
1. d4 Pf6, 2. c4 g6, 3. Pc3 Lg7, 4. e4 d6, 5. Le2 O-O, 6. Pf3 e5, 7. O-O Pc6, 8. d5 Pe7, 9. b4 Ph5, 10. Te1 f5, 11. Pg5 Pf6, 12. f3 Kh8, 13. Pe6 Lxe6, 14. dxe6 Ph5, 15. g3 Lf6, 16. c5 f4, 17. Kg2 (van Wely: g4) Pc6, 18. cxd6 cxd6, 19. Pd5 Pd4, 20. Lb2 Pxe6, 21. g4 Phg7, 22. Pxf6 Txf6, 23. Dd5 De7, 24. Ted1 Td8, 25. Da5 b6, 26. Dd5 Tff8, 27. Tac1 h5, 28. gxh5 Dh4, 29. Tc6 g5, 30. Txd6 g4 [zie diagram 1]

31. Txe6 (31. Dxe5 Dh3, 32. Kg1 Txd6!, 33. Txd6 g3 -+;
 32. ... g3, 33. Dxd7 Pxd7, 34. Th6 Kg8, 35. Lc4 Pe6,
 36. Th8 Kf7, 37. Th7 ½-½)
 31. ... Txd5, 32. Th6+ Kg8, 33. Lc4 gxf3+, 34. Kh1 Pxd5,
 35. Tg1+ [zie diagram 2]

35. ... Pg3+, 36. Tg3+ fxg3, 37. Txd4 g2+, 38. Kg1 f2+,
 39. Kxg2 f1D+, 40. Lxf1 Td2+, 41. Kg3 Txb2, 42. Lc4+ Kg7,
 43. Lb3 Tb1, 44. Kg2 Tc8, 45. Kf3 Tc3+, 46. Kg4 Tf1,
 47. Kh5 Kf6 0-1

Pure poëzie: zélf op studeren, het is ieder daaraan besteed
 uur meer dan waard!

Dat was toch erg opvallend: de gedegenheid waarmee de voorbereiding op de tegenstander plaatsvindt. Lange, theoretische varianten, een nieuwe c.q. onbekende voortzetting, en uit. Degene die er tegenaan loopt is de "nul" en hem wacht hoon. Ligterink in de Volkskrant over Carlsen (Topalov-Carlsen 1-0): een gat in Carlsen's wrakkige openingsrepertoire (of woorden van soortgelijke strekking). Reden: Topalov's team (3 supergrootmeesters) vindt een nieuwe voortzetting in een variant die als dubieus voor wit bekend staat, analyseert de gevolgen tot in de finesses en Carlsen is de ongelukkige die het treft. 't Is hard! Alleen een afwijking van de absolute top? Jan laat zijn partij tegen Vroombout (met eigen commentaar) straks langskomen. Daar is eenzelfde soort voorbereiding in gaan zitten (vermoedelijk zonder team...).

Genoeg dus over de wederwaardigheden in de grootmeestergroepen, dat heeft iedereen toch al op de voet gevolgd. Een kort verslag over hoe het ons verging is nog wel op zijn plaats. In de auto vermeldde ik dat er een stukje zou komen. Of de heren maar zo vriendelijk wilden zijn "publikabel" te spelen en zulks aan mij door te geven. Bescheidenheid of onkunde: lange tijd gebeurde er niets... Zelf speelde ik zodanig dat ik geregeld alle tijd had om de collega's te bezoeken, dus wat volgt is grotendeels eigen waarneming.

Ruurd

Zat vastgeplakt in de rustigste hoek van de zaal. Ná het vette vliegengordijn meteen links en doorlopen tot de muur. Dat hielp. Na zijn promotie vorig jaar had hij zich voorgenomen: (a) handhaven in deze groep, en (b) over de 1900-grens. Hij speelde al met al een goed, gedegen toernooi. Rustig, geconcentreerd, ook als het op niet overhaasten om voordeel te verzilveren aankomt. Zelf was hij (terecht) kritisch over het slot: hij vergooide een veelbelovende stelling en daarmee een zeer hoge klassering. Er had meer ingezet, af en toe werd een half punt gemorst. Ik vond de manier waarop hij zijn partijen opzette en rustig naar voordeel speelde er uitstekend uitzien. Die "2000" komt er ook nog wel. Zelf vindt hij niets "publikabel"; laten we dat maar respecteren.

Jan

Jan speelde op enige meters afstand van mij in de drukke hoek. Aan de korte zijden: toeschouwers / grootmeesters C en snert-knoeiërs / uitschenkpunt, en aan de lange zijden: veel toeschouwers / grootmeesters A en B en overige groepen. Jan had er bepaald geen last van. Hij speelde een uitstekend toernooi. In echt gevaar kwam hij zelden of nooit en er zaten een paar ronduit goede partijen in. Een hoge klassering was zijn deel. Hieronder laat ik de partij zien die Jan voor publicatie vatbaar vond, voorzien van zijn eigen commentaar. Ik vind het een mooi voorbeeld van de manier waarop je de gevolgen van een ongelukkige openingskeuze als witspeler te boven kunt komen.

[bijdrage Jan van den Bergh]

Corus 2007, tienkampen groep 2A, 8^e ronde
 Jan van den Bergh - Enrico Vroombout, Koningsindisch

1. d4	Pf6
2. Pf3	g6
3. c4	Lg7

4. Pc3	d6
5. e4	0-0
6. Le2	e5

Mijn normale repertoire tegen het Koningsindisch bestaat uit “de Averbach” (Le2 en Lg5), maar ik had deze hoofdvariant speciaal geprepareerd voor de partij tegen Keessen. Die speelde echter Dame-Indisch. Belangrijke beweegredenen waren het verrassingseffect, het feit dat de op het bord komende stellingen tweesnijdend zijn, psychologie (zwartspelers hebben ten onrechte de neiging te menen dat de zwarte aanval bijna van zelf wint) en het gegeven dat het gevecht vd Bergh-Ahlers (2006, 0-1) nogal wat vragen opwierp, ondanks de klinkende zwarte overwinning. Thuis had ik als voorbereiding de partijen Kortchnoi-Shirov (1993) en Kortchnoi-Xie Jun (2001) nog eens goed bekeken.

7. 0-0	Pc6
8. d5	Pe7
9. Pe1	Pd7

Shirov speelde hier Pe8 en liet dit paard daar lang staan. Hij verloor in een boeiend gevecht na met zijn koningspionnen naar voren te zijn gestormd. Dit plan ontlokte Kortchnoi het commentaar dat dat op zijn minst genomen aanvechtbaar is, omdat de zwarte koning geen bescherming meer overhoudt en makkelijk ten prooi kan vallen aan de *witte* tegenaanval.

Ik heb de indruk dat dat besef nog maar mondjesmaat tot sommige zwartspelers is doorgedrongen....

10. Le3	f5
11. f3	f4
12. Lf2	g5
13. Pd3	Pg6
14. c5	Pf6
15. a4!?	h5

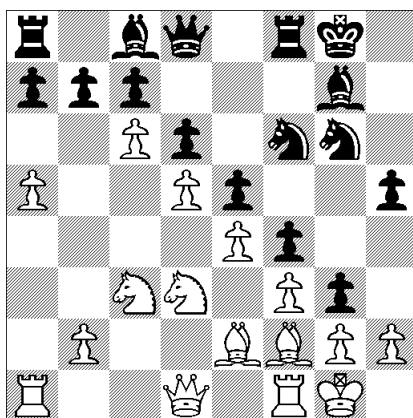
Ben Ahlers speelde vorig jaar de meer bescheiden (en “langzamer”) opstelling Tf7 en Lf8 tegen mij. Naderhand kwamen we tot de conclusie dat wit niet te snel op d6 moest ruilen (wat ik wel deed) maar na 16. a5 met 17. c6! moet vervolgen. Wit houdt dan kans op voordeel.

16. a5! ...

Volgens Vroombout is 16. h3 hier de aangewezen zet. De haar in de witte soep is echter 16.a5! en in Kortchnoi-Kasparov (1991) werd wit daarna kansloos van het bord getimmerd. Ik hield me maar aan het voorbeeld van Kortchnoi tegen de Chinese ex-wereldkampioene.

16. ...	g4
17. c6	g3

[zie diagram]

De beide aanvallen zijn in volle gang en daarbij worden materiële offers niet geschuwd. De reden dat de variant bij zwart tamelijk populair is zal ongetwijfeld samenhangen met het feit dat het de witte *koning* is waarop zwart jacht maakt. Kortchnoi komt de eer toe als een van de eersten te hebben aangevoeld dat wit zich succesvol kan verdedigen en zelfs keihard terug kan slaan.

18. hxg3	fxg3
19. Lxg3	h4
20. Lh2	Ph5

Zwart maakt zich op de sleutelvelden g5 (met de dame), e3 (via Lh6), f4 en g3 (met zijn paarden) te gaan bezetten. Als dat lukt is de witte stelling rijp voor opgave.

21. cxb7 Lxb7
22. f4!

Dit is de sleutelzet waarop de witte aanpak is gebaseerd. Wit geeft zijn pluspion terug maar ruilt wel een aantal belangrijke stukken, verschaft zich ruimte en neemt de witte velden onder controle. Let op de mogelijkheid Dh5. Vintage Kortschnoi uiteraard en allemaal bekend uit die partij tegen Xie Jun.

22. ... Phxf4
23. Pxf4 Pxf4
24. Lxf4 exf4
25. Lg4! Lc8 N

Ook de stelling na 25. Lg4 kwam nog voor in de Kortschnoi-partij tegen Xie Jun. Daarin speelde zij 25... Dg5 en wist na 26. Le6 Kh8 27. Tf3 Lc8 etc... met precies spel remise te bereiken. Wit staat wel wat beter, maar wereldschokkend is het allemaal niet.

26. Lxc8 Dxc8
27. Dh5!

Tot zover had ik de zaak thuis bekeken en wit leek mij door zijn actieve dame een tikkie beter te staan dan in Kortchnoi-Xie Jun. Vroombout (voor wie het vanaf zet 16 allemaal nieuw was) komt echter met een actieve verdediging die de kansen in evenwicht houdt.

27. ... Tb8!?
28. Pe2!?

Alternatieven zijn 28. Tab1 of 28. Tf3!? Met 28. Pe2 hoopt wit z'n paard in een aanval op de koningsvleugel te kunnen betrekken (Pf4-e6) .

28. ... f3!?

Zwart neemt een voorbeeld aan wits 22. f4!?. Op deze manier kan hij een toren ruilen op de koningsvleugel.

29. Txf3 Txf3
30. Dxf3 Txb2
31. Tf1 De8
32. Pf4 Ta2
33. Pe6 Dg6 !

Hier heb ik lang nagedacht. Het lijkt erop dat zwart door de druk op g2 in alle varianten voldoende tegenspel houdt. De witte koning staat ook niet veilig en de witte toren en koning zijn door mat "achter de paaltjes na Dg3 moeilijk te activeren. Een eindspel oogt goed voor zwart.

34. Pf8!? De8
35. Pe6 Dg6

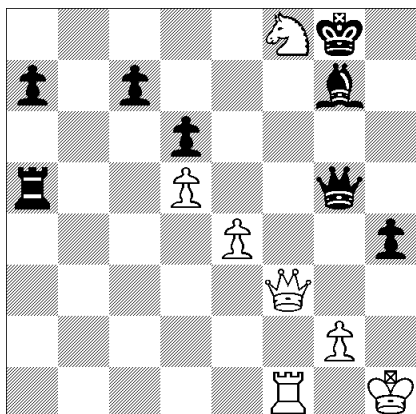
Wit heeft remise door zetherhaling of eeuwig schaak in handen, maar niet meer, "dat is te zeggen": als zwart het goed doet.... Ik had echter de indruk dat Vroombout zijn stelling overschatte en zich niet bewust was van de risico's. Vandaar kwam ik op

36. Kh1!? Txa5?!

M.i. dubieus; zwart kan zich deze pionnenroof nauwelijks permitteren. Het vasthouden van de druk op g2 is veel beter. Het dilemma van zet 33 en 35 blijft dan bestaan. Vermoedelijk had ik dan remise gemaakt.

37. Pf8 Dg5 ? [zie diagram]

Deze is echt mis; het is gelijk uit. 37. ... De8 is de enige fatsoenlijke zet. Wit kan dan alsnog remise maken met Pe6 of een winstpoging doen met Dg4!?. Na afloop kwamen we er niet uit of die poging zou slagen.

38. Df7+ Kh8
39. Pe6! Dg3

Het alternatief .. Dh6 helpt niet na 40. Pxg7 Dxc7 41. De8 met damewinst (Tf8 of Tf7). Met de tekstzet gaat zwart mat.

40. Dh5+ Kg8
41. Pg5

Zwart gaf op. Mat op h7 is alleen met het volkomen hopeloze Dxc5 te voorkomen. "Een oud gezegswijs zeg" dat "paard en dame" sterker zijn dan "loper en dame".... Nog steeds geldig, blijkbaar.

Een aardig partijtje, door de geslaagde voorbereiding en het leuke matbeeld aan het slot.

[einde bijdrage Jan van den Bergh]

Maar serieus: hier is dus iemand aan het werk die energie stopt in gedegen voorbereiding op de tegenstander. En dat betaalt (soms) uit. Wie daarvan ook kan meepraten is een ander slachtoffer:

H. (Horatio!) Vlam. Op hem werd een recente aanbeveling van Sokolov toegepast: de vlam doofde snel. Na de partij zag ik hem, in geknakte toestand, obsessief op een pijp knauwen. Het spreekt voor zich dat hij er in de latere ronden niets meer van bakte.

Ben (ik)

Het was huilen met de pet op. Soms heb ik dat: het gaat niet goed. Je ziet niet veel, je gaat overconcentreren, besteedt teveel tijd aan het (toch niet goed) doorrekenen van toch al verkeerde ideeën, enzovoort, enzoverder. Als je dan (terecht) aan het verliezen bent wil je in een volgende partij de zaken geforceerd "rechtzetten". Start: 0 uit 3. De collega's: "de kleine Shirov uit Zoetermeer".

Het is niet echt meer goed gekomen. Uiteindelijk maakte ik 50%: qua rating (ver) beneden mijn stand in die groep, maar met wat minder geluk, en wat minder vermoeide tegenstanders, was het nog veel slechter afgelopen.

Na de drie nullen trof ik de latere winnaar, Leburgue (Fr.).

Silvain Leburgue (2188) - Ben Ahlers (2141)

1. e4 e6
2. d4 d5
3. Pc3 Lb4

4. e5	c5
5. a3	Lxc3+
6. bxc3	Pe7
7. Dg4	Dc7
8. Dxg7	Tg8
9. Dxxh7	Pbc6
10. f4	cx d4
11. Pe2	Ld7
12. Dd3	dx c3
13. Pxc3	Pf5

Wat te doen met 0 uit 3? Gewoon een Winawer opzetten.

Ja, nog wel bekend. Psakhis noemt de zet interessant en geeft na 14. Pb5 Dd8, 15. g3 met licht voordeel voor wit. Na onze gemeenschappelijke analyse kwamen ook wij tot de conclusie dat g3 de beste lijkt. Dat analyseren is overigens in Wijk een probleem op zich. In de toernooizaal mag het niet (dat stoort wél.), in de kroeg er pal naast zit het mudvol. Sommigen (Jan) wandelen naar een kroeg verderop, waar nog wel wat ruimte is. Wij bleven in de toernooizaal en werden tijdens de analyse met rust gelaten. Ik begreep pas achteraf waaraan dat lag. Aangeschoven was een sympathieke jonge landgenoot van mijn tegenstander; ik vond al dat hij veel zag. Het bleek GM Vachier-Lagraeve te zijn. Ván hem zijn de belangrijkste suggesties die volgen, dánkzij hem zijn we er waarschijnlijk niet uitgejaagd... Normaal is 13. ... a6.

14. Pb5	Dd8
15. Tb1	Pa5
16. Pd6+	Pxd6
17. exd6	Lc6
18. Dh7	

15. ... Dh4+, 16. g3 Pxg3, 17. hxg3 Dxh1, 18. Pc7+ met wit voordeel.

Sterk: zwart moet zijn toren passief maken. Na Tg6 volgt f5 en wit breekt de zaak open. Dan is het snel gebeurd met zwart (de zwarte velden!). Kenmerkend voor voor dit soort Franse stellingen. Zwart moet het dichthouden en counteren "over wit".

18. ...	Tf8
19. Ld2	Pc4
20. Lxc4	dx c4

Daar is-ie: pure versie van de witte versus de zwarte velden. Eerst telt het initiatief, heel veel later pas het materiaal.

21. Lb4

Vachier probeerde een tijdje d7 gevolgd door Lb4 (kiest voor initiatief, niet het materiaal!), maar zwart heeft goed spel.

21. ...	Kd7!
---------	------

Plan: Df6 en torens activeren. De witte koning staat (nog) slechter dan de zwarte. Deze, toch thematische, zet verraste mijn tegenstander zichtbaar.

22. O-O	Df6
23. Dh5	

Ik verwachtte f5. Dat bleek in de analyse ook sterker. Zwart moet het (weer) dichthouden met e5. Wit gaat daarop dan drukken met Te1 en eventueel Lc3. De tekstzet laat zwart het initiatief, en dat moet niet!

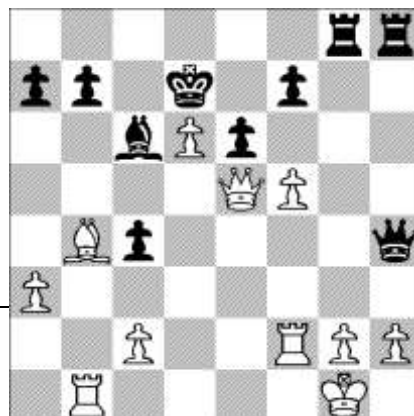
23. ...	Th8
24. De5	
24. ...	Tag8
25. Tf2	

Dg5(?) Tag8! -+ Wit wil de dames nu wel ruilen...

25. g3 Dh6!, 26. De2 Txxg3, 27. hxg3 Dh1+, 28. Kf2 Th2+ met sterke aanval. De dame is hier veel sterker dan wit's passieve torens. Bij ongelijke lopers is bijna altijd beslissend wie de aanval heeft. Daarom is 23. Dh5 minder goed, en daarom is 21. d7, ook als het niet werkt op dat moment, de juiste benadering!

25. ...	Dh4
26. f5	

Verleidelijk, want: actief en dekt h2. Fout, omdat het een torenschaak op de vierde rij mogelijk maakt. Zie het vervolg. Aan de andere kant: Kf1 (g3? Txxg3) ziet er ook niet uit...

26. ... Dxf2+
 27. Kxf2 Txxg2+
 28. Ke1

Want: 28. Ke3? Th3+, 29. Kd4 Tg4+ (het bewuste schaak), 30. Kc5 b6#. Op 29. Dg3 krijgt zwart een heel goed eindspel.

28. ... Thxh2
 29. fxe6+ fxe6

30. Dxxh2

Gedwongen. Kd1? Lf3+ en Txc2#.

30. ... Txxh2

En zwart won na:

31. Td1 Txc2

32. Td4 c3

33. Th4 Tc1+

34. Kf2 c2,

en nog enkele zetten.

In de analyse kwamen we dus, aan het handje van de grootmeester, weer eens tot de conclusie dat je vóór alles actief moet spelen in deze Winawer. Een plan met f5, of (later) Da5 i.p.v. De5 voldoet aan deze eis.

Vooruit, ik doe er nog één bij. Niet omdat de partij die ik tegen de Engelsman Milnes speelde nu zo goed of zo opmerkelijk was, wél omdat ik denk dat er wat van te leren valt.

Anthony Milnes (2154) - Ben Ahlers (2141)

1. f4 d5
 2. Pf3 Pf6
 3. e3 g6
 4. Le2 Lg7
 5. O-O O-O
 6. d3 c5
 7. Pc3 Pc6

Onnauwkeurig. Pc3 was nieuw voor mij (bekend is De1 gevolgd door Dh4 en Pbd2). Zwart moet meteen tegenspel zoeken tegen het witte plan (koningsaanval met Dh4 en f5 enzo). Dat kan door druk/tegenspel tegen het centrum. b6 is de zet: de looper moet in ieder geval naar b7 of a6. Of het paard op c6 goed staat is niet duidelijk, dat kan dus wachten. Eerst de zeker goede en niet te verplichtende zetten spelen!

8. Pe5 ! Dc7

Die wil je als zwartspeler liever nemen, gevolgd door 9. Pfd7. Nu komt daarop echter 10. d4 en wit staat wat beter. Ik dacht (nog) dat het afdwingen van ruil op c6 zou helpen.

9. Pxc6 Dxc6

9. ... bxc6 laat c5 verzwakt achter, zonder compensatie/tegenspel. De zwarte opzet is niet concreet genoeg: wit kan ongestoord zijn gang gaan.

10. Lf3 e6

(10. ... b5, 11 e4 +=)

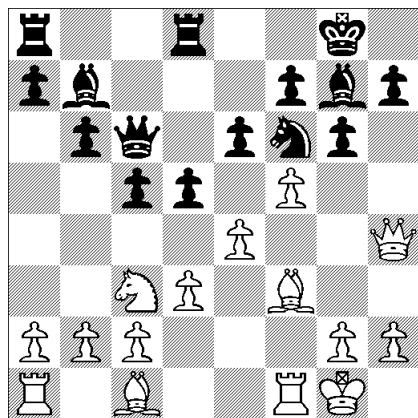
11. e4 Td8 ?

En deze is echt slecht. Wat was wit toch al van plan?

12. De1 b6

13. Dh4 Lb7

14. f5 !

Hier zien we wat zwart heeft aangericht. Wit heeft - gratis! - de koningsaanval. De mogelijke penning met Lg5 maakt de zaak nog erger; het hele complex zwarte velden op de koningsvleugel plus f7 is zwak. Zwart heeft niets, zijn stelling is perspectiefloos. De straf op planloos zetjes doen!

14. ...	exf5	
15. exd5 ?		Maar dit is gewoon slecht. Wit begrijpt zijn grote voordeel niet. exf5 is natuurlijk de zet. Zwart is nu van de druk op de f-lijn af, wit's dreigende aanval is over. Belangrijker nog: zwart is graag bereid een kwaliteit te geven, bij voorkeur tegen de zwartveldige looper. Bovendien is d5 een zwakke pion (in tegenstelling tot f5) en "uppermost": zwart heeft concreet tegenspel gekregen!
15. ...	Dd6	
16. Lf4	Df8	
17. Lg5	Td6	
18. Lf4		Met remise-aanbod. Groepsgeenoot Vink (DD): "Typisch een Engelsman. Biedt remise aan en staat dus belazerd!" Op 18. Pb5 volgt ... h6! (19. Pxd6 hxg5; 19. Lf4 Td7.)
18. ...	Td7	
19. Tae1	Pxd5	
20. Pxd5	Lxd5	
21. Le5		Vlucht in een zware-stukken-eindspel waarin wit de e-lijn wil beheersen (en de zwarte velden op de koningsvleugel). Zwart is er nog lang niet, maar kon zijn geluk niet op.
21. ...	Lxe5	
22. Txe5	Lxf3	
23. Txf3	Dd6	
24. Tfe3	Dd4 !	Pent en biedt dameruיל aan. Na ruil op d4 wordt c2 zwak. In deze stelling is daarnaast de dame echt zwakker dan twee torens. In allerlei varianten is dat het resultaat van mogelijke afwikkelingen met ... f4. Zwart moet het actief spelen, anders kan wit nog allerlei vervelends op de zwakke koningsvleugel ondernemen.
25. Df6	f4	
26. Te8+	Txe8	
27. Dxd4	cx d4	
28. Txe8+	Kg7	
29. Tc8	Kf6	Het gewenste eindspel.
30. Kf2	Kf5	
31. Ke2	g5	
32. c4	Te7+	Nuttig, laat als het kan de tegenstander maar de lastige keuzes maken. Terug naar de f-lijn maakt d3 erg zwak, maar de andere kant op vergroot het gevaar van de zwarte meerderheid zeer; de witte koning is afgesloten.
33. Kd2	f3 !	33. ... g4, 34. Td8 f3, 35. Td5+ vond ik onduidelijk. Ik besloot het zo actief mogelijk te blijven spelen: activiteit van de stukken vóór materiaal.
34. gxf3	Kf4	
35. Th8	f6	
36. Tg8	Te5	
37. Th8		Wit komt niet toe aan het winnen van de lastpak op d4. In dat geval wint zwart gemakkelijk: hij maakt verbonden vrijpionnen op de koningsvleugel (Te2+ en Txf2).
37. ...	Kxf3	
38. Txf3	g4	Hetzelfde idee. 0-1 na nog enkele zetten.

Redactionele noot: Uw redacteur (RdV) stond erbij en keek ernaar, en hoorde uit de mond van de Engelsman het uiterst Britse: "Well played!"

Als je zó in een toernooi zit ben je natuurlijk ook snel geïrriteerd door storende factoren. Ieder excuus is immers goed. Maar toch: er werd ook werkelijk alles aan gedaan om me het schaken onmogelijk te maken. Zo was er: Het Publiek. U weet wel: de massa's waar Wijk zo trots op is, vooral in de weekenden. Ga toch naar Ikea of iets dergelijks! Gehoorgestoorde ouderen die elkaar toeblèren "waarom pakt hij dat paard niet". Pal onder de

demonstratieschermen, pal naast onze partijen. Vrouwen mee: gezellig elkaar begroeten en snoep presenteren: knisper, knisper. "Wat leuk, blijven jullie hier vanmiddag ook!?". Kleinkinderen ook mee, natuurlijk. Die krijgen chips (worden gewoon verkocht als bijlage bij de snert). Die moet je luidruchtig opgraven uit de grote plastic zak en krakend vermalen. De snert wordt slurpend genuttigd "aan tafel". Die tafel is het afscheidingsmuurtje tussen de cateraar en onze groep. Als onderlegger dient de daarop geplaatste mededeling "stilte, zelfs niet fluisteren!".

Op een enkele speler sloeg dit gedrag over. Vatbaar bleek bijvoorbeeld de heer Carlsen, de vader van. Naast zijn hinderlijke gewoonte om tijdens zijn partij zich voortdurend in volle lengte op te richten om de vorderingen van zoonlief te volgen op het demo-scherf boven de haag senioren had hij de gewoonte ontwikkeld aan het bord zijn pea-soup te consumeren. Dit soort mensen moet men de toegang ontzeggen, dus.

Ook schuldig ben ik U in dit verband nog: de party-tent. Die heeft één nuttige functie. Op gezette momenten wordt daar een deel van het publiek dat ons toernooi verpest afgeleid door daartoe ingehuurde deskundige commentatoren. Op die momenten is het voor de spelers iets leefbaarder. Voor het overige moet de serieuze schaker een bezoek aan dat oord sterk ontraden worden. Ook daar ziet het blauw van de rook en het commentaar op de partijen verheldert het zicht ook al niet. Er zijn twee soorten (daarnaast is er Ligterink, die het wél kan):

1. De leuke commentator, zeg maar type Jongsma. Veel grappen, veel anekdotes (nee, niet altijd nieuw). Veel lol voor de niet-serieuze schaker/toeschouwer maar weinig echte informatie over wat er op de borden gebeurt.

2. De serieuze commentator, zeg maar type Van der Sterren. Die geeft geen commentaar maar bestudeert zelf nadenkend de stellingen en geeft als zijn mening (tussen lange denkpauzes in): "het spel is te moeilijk voor mij".

Ga dan van dat podium af! Het publiek ondertussen rookt en drinkt bier. Af en toe roept iemand iets over één van de stellingen. Als de commentator dat (a) al hoort, (b) begrijpt, en (c) na enig nadenken geen totale onzin vindt, dan wordt de schreeuwer beloond middels het ontvangen van een vaag hebbedingetje. Samenvattend: wegblijven daar.

Tenslotte moet - hoe delicaat ook - één aspect van toernooivoorbereiding voor Wijk niet onvermeld blijven: het oefenen van een sterke blaas. Men moet weten: een tocht naar het (heren)toilet is geen pretje. Het je-er-naar-toe-ellebogen; het vliegengordijn, en dan wachten op je beurt. Vervolgens: de zaak afhandelen temidden van (de gevolgen van) gesproei van zenuwachtige schakers. Voor het handenwassen hoeft je niet in de rij, daarvoor gunt de gemiddelde toernooiganger zich geen tijd. Niet te veel aan denken bij de tocht terug, met name het vliegengordijn... Beperken en timen dat bezoek dus. Maar misschien geldt dat wel voor het hele gebeuren te Wijk...

Tot volgend jaar, de 70^e versie!

□

Puzzel

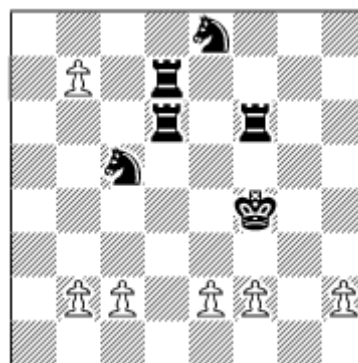
D

[Pawn Maze, Bruce Albertson]

Opgave:

Zet zwart MAT in zo weinig mogelijk zetten. Alleen wit doet zetten (dus zwart speelt niet); alleen pionzetten zijn toegestaan (dus niet zetten met gepromoveerde pionnen). Pionnen mogen geen schaak geven.

Oplossing: → **blz. 37**

[www.chesscafe.com]

Het is inmiddels alweer een paar maanden geleden, maar ik wil toch nog even terugblikken op het kersttoernooi te Groningen. Zoals u heel misschien nog weet uit de webverslagen die Ruurd Kunnen verzorgde, was het toernooi in schaaktechnisch opzicht geen eenduidig succes voor mij. Toch wil ik juist op de schaakaspecten terugkomen, omdat die mij wel iets geleerd hebben.

In de eerste ronde word ik altijd naar boven ingedeeld. De reden is simpel. In al die jaren dat ik in Groningen speel, zijn het steeds weer dezelfde die meedoen. Doorgaans mannen van minimaal halverwege hun “twenties”. Dat wil zeggen dat zij geen stormachtige ontwikkeling meer doormaken op schaakgebied en dus liggen de schaakverhoudingen al jaren vast. Ik ben in de hoogste mini-groep typisch geplaatst in het gebied 20-30 en omdat er maximaal veertig spelers meedoen per mini-groep word ik naar boven ingedeeld. Ik kan dus vol aan de bak. Dit jaar mocht ik in de eerste ronde aantreden tegen Marc Schlette, een Duitse speler met een rating in het tweede kwart van de 2100. In principe mag dat niet onoverkomelijk zijn, dwz. hoeft niet per se tot een nul te leiden. Maar een zeker optimisme deed mij de das om. Met wit in een Grünfeld kwam ik behoorlijk te staan. De zwarte dame verscheen op a5 en oefende weliswaar druk uit op c3, tezamen met de koningsloper op g7, maar dat was het dan. Ik had meer ruimte. Op een gegeven moment kreeg ik de mogelijkheid om c3-c4 te spelen en mijn centrum te verstevigen, maar dan zou de pion op a2 verloren gaan. Ik deed de zet in de hoop voldoende compensatie te hebben. Ook de dames verdwenen richting kleedkamer, maar dat viel niet te vermijden. Maar dan blijkt zo'n 2100-speler gehaaid en getruukt genoeg om alle dreigingen het hoofd te bieden. Uiteindelijk bleek hij met zijn paard, dat op a2 terecht was gekomen, telkens voor tegendreigingen te zorgen die ik niet kon negeren. Mijn eigen initiatief zag er leuk uit, maar werd door zwarts tegenacties langzaamaan van zijn kracht ontdaan en uiteindelijk kon ik het verlies van een tweede pion niet vermijden. Dat was het dan. De les is, dat je wel heel goed moet weten wanneer je een pion in de aanbieding doet en dat het misschien toch nodig is om meer te rekenen en iets minder te vertrouwen op een algemeen stellingsoordeel, iets waartoe ik geneigd ben.

In de tweede ronde moest ik tegen Marcel Wubben. In 2002 had ik hem een “min-remise” toegestaan, in 2005 was ik eenduidig verslagen en nu zat ik dus weer tegenover hem. We volgden een partij tussen de heren K en K, merk damegambiet. Ik had zwart en speelde frank en vrij op inzicht (?!). Natuurlijk heb ik de talloze partijen tussen Karpov en Kasparov indertijd nagespeeld, maar het damegambiet hoort niet tot mijn zwart-repertoire en ik weet er dus weinig van. Het ging zeker achttien zetten goed. Toen kwam Wubben met een gemene. Ik ratste een pion, maar werd enkele zetten later getrakteerd op een paardzet die f7 aanviel en ook mijn dame op d7. Dat mijn dame aangevallen stond zag ik, maar ik onderkende nu pas dat ook punt f7 zowel door het paard als een lopertje aangevallen stond. Die tweede dreiging begon al mijn aandacht op te souperen. Uiteindelijk vond ik een goede remedie tegen die dreiging, voerde de zet uit en ...mijn tegenstander sloeg damelief eraf. In vele jaren is mij dit niet overkomen. Wat hier gebeurde is helder. Ik werd verrast, zag de hoofddreiging, maar werd afgeleid door die tweede dreiging die ik niet voorzien had. Ik kon er om lachen.

In ronde drie was ik degene die de les uitdeelde; later kom ik daar nog weleens op terug. In ronde vier was het Haagse Happel tegen wie ik nu al voor de vierde keer moest aantreden sinds ik in Groningen meedoe. Weer damegambiet met zwart. Happel is getruukt en ik overleefde al zijn listen en lagen. Tot ik op de laatste zet van de partij een waanzinnige kortsluiting kreeg: ik gaf in een zet een pion weg en het remise-eindspel was nu verloren. Ik bespaarde Happel de vreugde van de winstgang, want die zag ik in vijf seconden levendig voor me.

In de laatste ronde speelde ik met zwart een wilde pot waarbij ik een raar soort Fransoos op het bord kreeg. Mijn tegenstander speelde het spelletje erg wild en ik ging met hem mee op avontuur. Virtueel had ik op een gegeven moment een toren meer tegenover een sterke aanval van mijn tegenstander, maar toen ik de kans had om de stelling definitief naar me toe te trekken zag ik de volstrekt voor de hand liggende zet om dat te versieren niet, terwijl ik er toch behoorlijk wat tijd in stopte. Ik ging in plaats daarvan over naar een toreneindspel met een kreupele pion meer en dat eindspel won ik niet. Terecht niet, overigens.

De partijen uit de eerste en tweede ronde hebben mij het meest geleerd, al moet ik zeggen dat ik de lessen vroeger ook ooit had gehad. Een opfriscursus dus. Nu kan ik me alleen maar voornemen om de Wubbens en Happels van deze wereld toch eens van het bord te stampen, want ik ben niet geïnteresseerd in het verzamelen van eierenrekjes...

□

Massakamp Botwinnik - Promotie

Op 8 februari vond de inmiddels jaarlijkse massakamp tussen de beide Zoetermeerse verenigingen plaats. De uitslag was als volgt:

Botwinnik - Promotie

Senioren: 13 - 41

Jeugd: 6 - 5

Scores senioren:

speler	punten	gespeeld
Bernard Bannink	3	3
Henk Alberts	2	3
Willem Broekman	3	3
Jan van den Bergh	2	3
Manuel Nepveu	1½	3
Maarten van Zetten	2½	3
Ruurd Kunnen	2	3
Jan Stoop	1½	3
Gerhard Eggink	2½	3
Han Baas	2	3
Jaap van den Berg	2	3
Jan Kaptein	3	3
Max Toxopeus	1	3
Dirk Brinkman	2	3
Frank Kaptein	3	3
Erwin Guijt	3	3
Rob de Vries	3	3
Rens Minnema	1	1
Hans Minnema	1	1
Hendrik Jan Konijn	0	1

In de serie ter promotie van de toepassing van dogma's in het schaken een nieuwe aflevering. De vraag die we in dit artikel proberen te beantwoorden is hoe we in onze hersenen nu precies met tactiek moeten omgaan.

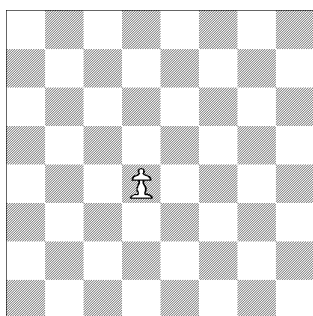
Schaken begint met techniek. Als je leert schaken, dan tel je de 'houtjes'. Een pion is één punt, paard en loper zijn drie, de toren vijf en de dame negen of tien punten waard. Door zetten te doen, stukken te ruilen probeer je geen punten te verliezen. Kort gezegd: niets weggeven.

Sommigen weten dit tot een grote kunst te verheffen. Zij schoppen het ver op een gemiddelde schaakvereniging. Hun rating kan zelfs stijgen tot boven de 1800. Op onze vereniging zou je het tot het tweede team kunnen brengen.

Je herkent deze schaker onmiddellijk. Er wordt altijd lang nagedacht. Deze schaker rekent namelijk veel. Zij komen vaak in tijdnood. Vluggeren niet al te best. Zij geven weinig weg en weten dus van tegenstanders te winnen die dat wel doen. Je moet geen foutje tegen hen maken. Een pion zie je misschien nooit meer terug.

Vaak zie je deze schaker over triviale zetten lang nadenken. Daar zit de crux. Triviaal. Voor hen zijn de zetten niet triviaal. Zij moeten alles uitrekenen.

De dogma's behandelen de tactische kenmerken. Dat werkt anders. Je speelt geen zetten maar speelt op kenmerken. Er hoeft dus minder gerekend te worden. De vraag is hoe dat nou precies gaat.

Het begint met het links bord hiernaast. De vraag is wat ziet U? Denk er even over na. Ik kom er later op terug.

Nu de afbeelding rechts. Wat ziet U daar?
Dik kans dat U zegt een bokser te zien.

o
t
o
b

Wat ziet U hier links? Waarschijnlijk zegt U: "vier letters".

Boot

Wat ziet U hier links? Dik kans dat U het woord "boot" zegt, en niet "vier letters".

Door de vier letters in een bepaalde volgorde te zetten ziet U niet 4 letters, maar ziet U het woord 'boot'. De letters hebben een betekenis gekregen. Een kenmerk door de volgorde van de letters.

Bij het plaatje op de vorige pagina denk ik niet dat u mens gezegd zal hebben. Het is wel een mens. Het kenmerk bokser overheerst zodanig dat U zult zeggen dat U een bokser ziet, als men U ernaar vraagt.

Wat is dat nou. Blijkbaar is er iets 'gegroeid' in onze hersenen dat maakt dat wij een bokser zien en dat maakt dat wij het woord 'boot' zien. Het is een begrip, dat ergens binnen onze hersenen als één geheel is opgeslagen. Dat is ontstaan tijdens onze vorming. Leren van taal op jonge leeftijd doet 'hardware' in de hersenen ontstaan die het woord boot beschrijven. Wij hoeven niet na te denken over de bokser. We zeggen niet tegen ons zelf: "het is een mens, hij heeft dikke handschoenen aan, hij staat in een vechthouding, dit is een bokser". We herkennen het beeld in eens, zonder de details afzonderlijk te zien, die het een bokser maken.

Nu naar het voorbeeld van het schaakbord. Wat ziet U? Zegt U een pion, dan hebt U natuurlijk gelijk. Ik zie wat anders. Ik zie een geïsoleerde centrumpion. Het verschil lijkt klein, maar het is hetzelfde verschil als het verschil tussen bokser en mens en het verschil tussen vier letters en boot. Het is een verschil dat in de hersenen in 'hardware' aanwezig is.

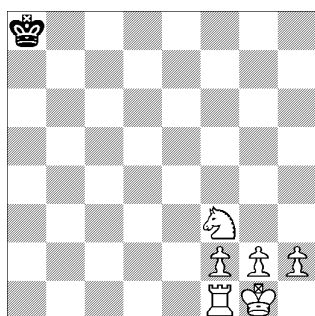

Hoe moet je naar de stelling hiernaast kijken. Naar de opvallende kenmerken. Pionnen in het centrum, een achter gebleven pion (e6), een sterk veld (e5), misschien de half open lijn (e1-e5). De pionnen in het centrum zijn minder vaag dan de rest, het sterke veld licht op!!

Als je op deze manier naar stellingen kijkt, dan kom je ook op de zetten die nodig zijn voor zo'n stelling.

Hoe krijg de 'hardware' in de hersenen zodanig geprogrammeerd, dat je op de genoemde manier naar dit soort stellingen gaat kijken?

(*)

Ten eerste moet U overtuigd zijn van de kracht van tactische kenmerken. Zie als voorbeeld stelling hiernaast.

Bekend is dat pionnen die naast elkaar staan zeer sterk zijn. De witte stelling is dus sterk verdedigd met een ongeschonden pionnenstelling en een paard dat ter verdediging aanwezig is. Met een pion op h3 (of g3) is deze stelling veel zwakker.

Dat moet je weten doordat je dat geleerd hebt en doordat je in de praktijk op je donder hebt gehad als je onnodig de pion op h3 hebt gezet.

Het leren is gewoon wat goede boeken lezen en bestuderen. Het ervaren is veel spelen. Als je het weet, dan brandt pion h3. Als jouw hand dichterbij komt dan voel je de warmte. Je doet het dus gewoon niet of er moet een dringende reden zijn. Je kan het ook aan de h-pion vragen: "waar sta je het beste?". Hij zal zeker antwoorden: "laat mij maar op h2 staan, want daar draag ik het meeste bij aan de verdediging en de kracht van de stelling". Als je dat allemaal weet, waarom zou je dan nog over een zet als h3 nadenken, laat staan aan rekenen!

Op dit soort manieren werkt het dus. Je herkent de tactische elementen. Je weet wat de toegevoegde waarde is aan een stelling. Je kan ze onderling combineren. Weet ze te wegen. Dat rolt er vanzelf een waarschijnlijke zet uit.

Het rekenen doe je om te bepalen of er nog verborgen valstrikken zijn aan deze zet. Maar niet te veel, het is tamelijk vermoeiend.

□

(*) Redactionele noot: Willem vergeet wel eens dat dit blad niet in kleur wordt afgedrukt...

Als U het in zwart-wit niet kunt zien: veld e5 licht (blauw) op, en de pionnen op d4, d5 en e6 zijn scherper dan de andere pionnen en stukken!

Overigens staat dit blad binnenkort ook op www.svpromotie.nl, en dan is het wel in kleur!

Puzzel

D

[Queen Maze, Bruce Albertson]

Opgave: Geef de zwarte koning schaak met het paard, zonder dat het paard geslagen zou kunnen worden; zwart doet geen zetten. Gebruik zo weinig mogelijk zetten.

[www.chesscafe.com]

Oplossing: → **blz. 37**

Wit/zwart speelt en wint

D

	<u>stelling 1</u> wit speelt en wint ○ <i>moeilijk?</i>		<u>stelling 2</u> wit speelt en wint ○ <i>grappig</i>
	<u>stelling 3</u> zwart speelt en wint ● <i>gaat vanzelf?</i>		<u>stelling 4</u> wit speelt en wint ○ <i>jammer dat Tf8 (2x) gedekt staat?</i>
	<u>stelling 5</u> zwart speelt en wint ● <i>leuk!</i>		<u>stelling 6</u> zwart speelt en wint ● <i>het paardenpaar</i>
	<u>stelling 7</u> wit speelt en wint ○ <i>amusement</i>		<u>stelling 8</u> zwart speelt en wint ● <i>klassiek?</i>

Oplossingen → blz. 37

[www.nrc.nl]

In zijn in memoriam voor Luděk Pachman in New in Chess (2003-3) heeft Hans Ree het over een relatief onbeduidend German Open waar Pachman na een incident boos vertrok. Nooit meer zou hij er spelen. In Genna Sosonko's boek 'Smart Chip from St. Petersburg' (2006) is het een open toernooi in een niet nader geduide plaats waar Pachman opstapte. En Frits Hoorweg, die ik vertelde dat Pachman aan het Liechtenstein Open 2000 in Triesen meegedaan had, schreef in De Promoot (49.4) eveneens over dit incident. Hoezo onbeduidend toernooi? Dit toernooi werd dankzij Pachman wereldnieuws! Alle drie kiezen ze als insteek voor hun verhalen die van de compromisloze ijzervreter. Voor de Praagse lente betrof dat alle vijanden van het communisme en daarna met name zijn ex-vrienden. En verder natuurlijk iedereen die iets deed wat hem niet zinde. Altijd had hij gelijk en overal eiste hij het op. Tijdens zijn allerlaatste schaaktoernooi maakte hij ruzie over iets triviaals en beende hij woedend weg. Dat wegbenen is hier figuurlijk bedoeld. Als polio slachtoffer liep hij nogal moeizaam. In een open brief liet Pachman de schaakwereld weten wat hem door de Liechtensteiners in Triesen misdaan was (Schachwoche, 30/6/2000). Hij deed dat met veel overtuiging en een onderkoeld gevoel voor humor: 'Doch nach der zweiten Runde wandelte sich gegen 22.00 Uhr der Gasthof Schäfle plötzlich in ein superlautes Musiklokal. Genau unter unserem Zimmer in ersten Stock spielte eine Kapelle - sogar mit Schlagzeug.'. Een gewoon mens had zijn koffers gepakt en was met zijn vrouw naar een ander hotel gegaan, zo niet Luděk Pachman.

Ook andere details maakten dit toernooi interessant. De aanwezigheid van zowel Luděk Pachman als Joseph Přibyl, een Tsjechische IM, was zo'n detail. Er is iets raadselachtigs tussen hen. In chessbase.com treffen ze elkaar nimmer achter het schaakbord en op olimpbase.org zitten ze nooit in hetzelfde team.

De enige keer dat ze elkaar wel hadden moeten treffen, tijdens het Europese kampioenschap in 1977 in Moskou, toen Pachman voor Duitsland speelde, kwam Přibyl niet opdagen. Het was hem verboden tegen deze landverrader te spelen. In Liechtenstein liet Pachman zijn laatste kans om nog eens tegen Přibyl aan te treden aan zich voorbij gaan. In kreeg die kans wel. In de achtste ronde mocht ik tegen Josef Přibyl aantreden. Het werd een boeiende partij waarin ik mij in een KTP tegen KT eindspel plompverloren mat liet zetten (De Promoot 49.1). Vlak voor mijn vertrek naar Bolivia ontmoette ik Josef Přibyl nog een keer. Tijdens het Smíchovský soudek 2006 snelschaaktoernooi in Praag werd ik door Willem Broekman op de tweede bordspeler van het Holdia DP Praha team geattendeerd. Volgens Willem was het Přibyl. Ik twijfelde. De man die mij in Triesen geplet had was een stuk zwaarder geweest. Bernard Bannink en Henk Noordhoek deelden Willem's mening. Willem ging het hem vragen. Het was inderdaad Přibyl. Hij vertelde ons dat hij in Praag zijn eigen schaakacademie heeft (chessacademy.cz) en op het internet zag ik dat David Navara, de nummer veertien van de wereld, bij Přibyl (en Pachman) in de leer geweest is.

Een ander opvallend detail was de deelname aan het Liechtenstein Open van twee Nederlandse schaaknomaden die het tot IGM zouden schoppen. In Triesen was ik niet onder de indruk van het afwachtende schaak van IM Karel van der Weide (Elo 2452) die zevende werd. FM Yge Visser (Elo 2406) overtuigde mij met zijn aanvallende schaak wel. Hij werd negende.

Na Triesen ging het crescendo met Visser. In 2000 werd hij tot IM benoemd en vijf jaar later presteerde hij het schier onmogelijke door op 42 jarige leeftijd IGM te worden (thewildknights.nl). Van der Weide behaalde in

januari 2005, toen zijn virtuele rating even boven de 2500 uitkwam, de IGM titel en zit nu weer op zijn oude niveau (karelvanderweide.nl).

En dan is er nog een detail uit dit toernooi dat tot nu toe onbekend gebleven is. Tot nu toe heb ik het er nooit over willen hebben, maar na het lezen van 'Het toeval corrigeren' in het boek 'Ludieke uren' van Jan Joost Lindner (2005) ben ik van mening veranderd. Wat kan erop tegen zijn als iemand het redeloze toeval corrigeert? Niets toch? Opmerkelijk is dat de titel van het oorspronkelijke artikel van Lindner in de Volkskrant van 31 december 1994 'De vreugde van het vals spelen' was. Een titel die kennelijk niet meer voldeed. De reden laat zich raden. In februari 1995 waarschuwde Lindner de leden van DD in hun clubblad voor schakers uit Zoetermeer die er niet tegen opzagen vals te spelen. Vooral ene Falsaris (Henk Noordhoek) moest het ontgelden maar ook ene Hans Meijer werd op de korrel genomen omdat hij het aangedurfd had F. in bescherming te nemen. Vals spelen brengt inderdaad veel vreugde met zich mee moest ik toen vaststellen, behalve bij het slachtoffer. Vandaar de nieuwe titel.

In zijn boek komt Lindner terug op deze affaire. Zijn verhaal wijkt nog steeds op essentiële punten af van hetgeen Henk Noordhoek en enkele getuigen mij vertelden (De Promoot, 43.3) maar dat laat ik hier verder maar onbesproken. Waar het mij omgaat is dat ik in 'Ludieke uren' opgewaardeerd ben tot Zoetermeerse prominent en dat is de reden dat ik Lindner hier graag integraal citeer: 'Op het jaarlijkse, ietwat onbenullige regionale snelschaakkampioenschap voor teams moesten wij, Haagse hoofdklassers, immer in de voorronden tegen zeer zwakke tegenstanders spelen en we wonnen dan steevast met 4-0. Eenmaal werd tot mijn stomme verbazing mijn koning op h1 geslagen door een Zoetermeerse knoeier (in dubbel opzicht). Hij stond in een eindspel huizenhoog verloren, maar meende te kunnen winnen met het verrassende Lc5xh1. Deze diagonaal kent een kleine kromming en de wedstrijdleiding gaf me grif gelijk, mogelijk op

grond van mijn stelling en mijn rating of omdat mijn reputatie niet al te beroerd was. Decennia later meende een Zoetermeerse prominent in zijn clubblad het gedrag van zijn jonge clubgenoot te moeten rechtvaardigen. Wat is er nou tegen dat deze het probeerde? Het is toch niet verboden door de reglementen? Hierop heb ik in toornig proza gereageerd, verwijzend naar de moerassige ondergrond van Zoetermeer. Het zou toch droef gesteld zijn met de moraal als alles wat niet in de reglementen verboden is maar uitgeprobeerd mag worden.'

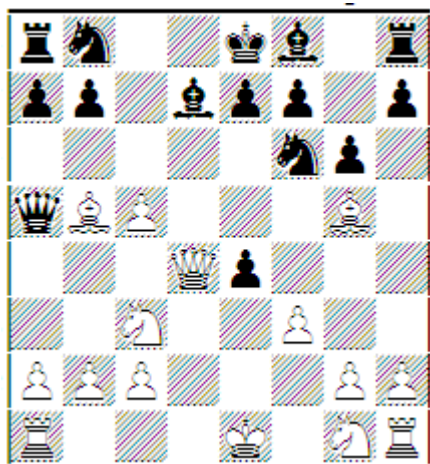
Terug naar het laatste detail dat ik toe wilde lichten. In de tweede ronde speelde ik in Triesen tijdens het Liechtenstein Open 2000 de volgende boeiende partij.

Sucher, J. (2210) - Meijer, J (2255)

Liechtenstein Open, Triesen, 27.05.2000

1.d4 Pf6 2.Lg5 g6 De Trompovsky aanval.
3.Pc3 d5 4.f3 c5 5.e4 dxe4 6.Lb5 Ld7 7.dxc5 Da5 Achteraf valt er wel wat voor 7...Lg7 8.fxe4 Lxb5 9.Dxd8+ Kxd8 10.Pxb5 Pxe4 11.0-0-0+ Pd7 te zeggen. **8.Dd4** Zie diagram. Een belangrijk moment. Met zijn laatste zet deed mijn tegenstander een stuk in de aanbieding. Hij stond meteen op en verdween met gezwinde spoed naar de bar in een andere hal. Dat had hij na vrijwel iedere zet gedaan. Meestal bleef hij een tijdje weg. Het stukoffer overtuigde mij niet en ik besloot het mij te laten bewijzen. Ik pakte mijn zwarte loper en haalde de witte loper van het bord **8...Lxb5** en drukte mijn klok in. Ik bestudeerde de nieuwe stelling die op het bord stond en zag tot mijn schrik dat mijn achtste zet gelijk stond aan opgeven. Na 9...b4 10.Da6 Lxf6 11.gxf6 12.Pd5 beschikt wit over de niet te pareren dubbele dreiging 13.Pc7 en 13.Pxf6. Ik keek om me heen. Mijn tegenstander was in geen velden of wegen te bekennen. Ik keek naar de schakers die achter de borden naast mij zaten. Zij gingen volledig op in hun partijen en hadden geen idee van de rampspoed die ik over mezelf had afgeroepen. Ik keek nog eens naar het bord en kreeg een briljante ingeving. Als ik nu eens de omgekeerde zet op het bord

uitvoerde en de klok van mijn tegenstander indrukte. Wie zou er iets van merken? Als men al keek zou men denken dat ik mijn eigen zet uitvoerde. Ik keek naar de deur en voerde de omgekeerde zet uit en drukte zijn klok in. Niemand die op- of omkeek. Een ongelukkig toeval was op elegante wijze gecorrigeerd. Mijn klok liep weer. Ik bestudeerde de stelling opnieuw.

8...Pc6 9.Lxc6 Lxc6 10.b4 Een andere optie is **10.Lxf6 gxf6 11.Dxf6 Tg8. 10...Td8 11.De5 Dxb4 12.Rb1** Ik verwachtte **12.Lxf6 Td5 13.Dxe4 Td1+ 14.Txd1 Lxe4 15.Lxh8 f6 16.Pge2 Lxc2** met onduidelijk spel. **12...Da5 13.Lxf6 Td5 14.Dxd5** Het alternatief was **14.Dxe4 Tf5 15.Dxc6+ bxc6 16.Tb8+ Kd7 17.Lxh8. 14...Lxd5 15.Tb5 Dd8 16.Lxh8 Lc6 17.Tb1 f6 18.h4 Lh6 19.Td1 Da5 20.Pge2 exf3 21.gxf3 Kf7 22.Th3 Kg8 23.Lxf6 exf6 24.f4 Dxc5 25.Td8 Kf7 26.Thd3 f5 27.Tc8 De7 28.Pd5 Dxh4 29.Kd2 Lxd5 30.Txd5 Lxf4**

31.Pxf4 Dxf4 32.Kc3 De3 33.Kb2 Db6 34.Kc1 Kf6 35.Td7 h5 36.Tcc7 De3 37.Kb2 Db6 38.Kc1 De3 (39.Kb2)

Sucher claimde (onterecht) remise door zetherhaling. Wat moest ik doen? Ik kon uiteraard de arbiter erbij halen. Mijn gedachten gingen terug naar mijn dubbele achtste zet. Ik vermoedde dat de winst na 37....h4 voor het oprapen lag, maar had ik er recht op? Ik stak mijn hand uit. ½–½

In het Algemeen Dagblad noteert Tim Krabbe in 2002: “Geen spel zonder vals spel. Tot aan Kasparov toe hebben schakers zetten teruggenomen; expres partijen verloren; complete toernooien verzonnen om ratings op te krikken of titels te verwerven. Halve openingsboeken zijn op handpalmen geschreven; Wc’s als analysekamer gebruikt, winnende zetten voorgezegd. Bij vluggertjes beheerst soms een onduidelijk neergezette toren b- en c-lijn tegelijk, of promoveert een pion in vier stappen vanaf zijn beginveld.” Hoezo vals spel? Men steekt hier de onberekenbare godin van het toeval de helpende hand toe.

Ook Vladimir Kramnik en Veselin Topalov begrepen tijdens hun match om het wereldkampioenschap in Elista dat je het toeval af en toe moet corrigeren. Net als Barry Lyndon, uit Stanley Kubrick’s gelijknamige film, wisten ze maar al te goed dat: “What you call fair play would have been a folly in such a hawk’s nest.”

□

→ Lees ook het hierbij aansluitende artikel van Manuel Nepveu →

← Lees eerst het voorgaande artikel van Hans Meijer ←

Ik hoop dat U het boeiende stuk van onze Hansepansje over het corrigeren van het toeval hebt gelezen. Goed gelezen. Als redacteur van ons huisblad heb ik dat uiteraard gedaan.

In het stuk is er sprake van het toernooi in Liechtenstein, in 2000. Hansepansje deed daar aan mee, maar ook andere Zoetermeeders waren daar aanwezig, zoals uw scribent. Niets nieuws dus?

Nou, niet helemaal. Toen ik Hans' bekentenis las dat hij tijdens een partij aldaar een zet had teruggenomen en op die manier het toeval een beetje gecorrigeerd had, dacht ik even dat de alcohol van gisteren nog steeds door mijn bloedvaten circuleerde. Wat!? Had Hans de zaak zitten bedonderen? Voor mij was dit groot nieuws. Toen het voorval zich voordeed, of beter gezegd, bij de gezamenlijke analyse achteraf, heeft Hans hier met geen woord over gerept. Dit was voor mij dus echt nieuws.

De boodschap werd door Hans fraai verpakt en het minste wat je kunt zeggen is dat hij zijn proza er heel persoonlijk mee heeft gemaakt. Nu eens geen opmerkingen over de vermeende valsspelerij van anderen, neen bedrog uit de eerste hand! Door het verhaal lijkt Hans zijn schuinsmarcheerderij te vergoelijken en ik denk dat hij zijn misstap ook alleen maar te berde heeft willen brengen in de context van “iedereen doet het”, die uit het stuk duidelijk spreekt. Je kunt zeker zeggen dat Hansje eerlijk is geweest door zijn biecht en dat hij daarmee iets heeft gedaan dat verreweg de meeste anderen in deze situatie nooit zouden hebben gedaan. Dat hij ten leste een remise accepteerde, waar hij winst vermoedde is een teken van fatsoen, of van een knagend geweten. Het misstaat hem niet.

Hulde dus eigenlijk!

Ik kan me de handeling van Hans voorstellen, de intense spijt van een fout en het besef dat die fout toevallig eventjes gecorrigeerd kan worden. Ik ben grappig genoeg ooit getuige geweest van iemand die iets soortgelijks deed als Hans. In het begin van de jaren zeventig speelde ik een match tegen Filip Goldstern, nu een FM, maar toen gewoon een schakertje op mijn voormalige middelbare school. Filip en ik speelde bij hem thuis in Hilversum. Ik ging even naar het toilet en in een spiegel in de gang zag ik net hoe Filip naar de deur keek en op het bord de zet die hij kennelijk al had gedaan terugnam. Ik heb daar niets van gezegd, niet laten blijken dat ik het onreglementaire handelen had gezien. Maar ik heb wel revanche genomen. Nadat ik de eerste twee partijen van de match had verloren en voorvoelde dat ik een eierenrekje zou gaan opbouwen, veinsde ik dat er werkzaamheden waren waardoor ik helaas, helaas de match (zes partijen) niet kon voltooien. Nu waren er toen altijd wel werkzaamheden, zeker voor een ijverige student, maar om nou te zeggen dat die voortzetting van de match in de weg stonden...

Eerlijkheid is een groot goed, maar al in de eerste jaren van onze opvoeding wordt ons allen geleerd dat andere waarden soms belangrijker zijn. Denk eens aan al die waardeloze sokken die je van je oma krijgt en waar je dan ook nog “Dankjewel, Oma.” voor moet zeggen, in plaats van “Kon je niks beters verzinnen, gierig wijf!?”. Een verdere overweging is dat een kreet als “Eerlijk duurt het langst” weliswaar een erkend Nederlands gezegde is, maar dat het waarheidsgehalte ervan in het persoonlijk leven niet altijd opvalt. De verstandige hoerenloper houdt die activiteit maar beter verborgen voor zijn eega, zal ik maar zeggen. Voor een maatschappij als geheel is het genoemde gezegde ongetwijfeld juist, maar op individueel niveau... De durfal die de eerlijkheid aan zijn laars lapt als dat net iets beter uitkomt, kan er meer mee winnen dan de rechtlijnige. Maar hij neemt een risico, want pek en veren, modder en rotte eieren kunnen zijn deel worden en in een perfecte wereld zou dat ook zo moeten zijn. Het is zijn keuze, wat kan ik er meer van zeggen?

Maar of dit een geheel bevredigend einde is van dit stukje mag de lezer zelf uitmaken.

Vanaf het moment dat ik me als lid van Promotie heb aangemeld probeer ik als het even kan in te gaan op de Aljechin Chatard variant van het Frans.

Dit systeem ontstaat na de zetten: 1. e4 e6 2. d4 d5 3. Pc3 Pf6 4. Lg5 Le7 5. e5 Pfd7 6. h4. De variant dankt zijn naam aan de Franse amateurschaakspeler Eugène Chatard (1850-1924) en aan Alexander Aljechin (1892-1946) wereldkampioen van 1927 tot 1935 en van 1937 tot 1946.

Van de Fransman Chatard was bekend dat hij de geestelijke vader van de zet 6. h4 was. (Ik heb nergens partijen kunnen vinden die dit onderbouwen). De naam van Aljechin is aan de variant verbonden als gevolg van een fraaie partij die hij in 1914 speelde tegen Farhni te Mannheim.

Nog steeds staat me zeer helder het moment voor de geest dat ik in een openingsboek van Euwe over de Franse partij een partijfragment tegenkwam waardoor ik als het ware 'gegrepen' werd. Het was uit de partij Bogoljubow-Spielmann, Stockholm 1919. De witspeler lanceerde een verbluffende loperzet die hem naar het oordeel van Euwe een winnende aanval opleverde. Ik was benieuwd naar het verdere verloop van de partij en ging op onderzoek uit.

De scoretabel van het toernooi Stockholm 1919 was als volgt:

	1	2	3	4	Punten
1. Spielmann	****	=011	1=11	=100	7,5
2. Rubinstein	=100	****	0011	10=1	6,0
3. Bogoljubow	0=00	1100	****	0111	5,5
4. Reti	=011	01=0	1000	****	5,0

Alle spelers ontmoetten elkaar 4 keer. Van dit toernooi heb ik alle 16 partijen gedownload. (*Red:* Hoe bedoelt U, heer Peerdeman, alle 16?)

Uiteraard heb ik direct gekeken naar de 2 witpartijen Bogoljubow-Spielmann. In 1 partij uit de 4^e ronde werd 1. d4 gespeeld leidend tot de enige (bloedeloze) remise die Bogoljubow in dit toernooi tegen Spielmann zou maken. In de 10^e ronde speelde Bogoljubow opnieuw met wit en kwamen inderdaad de zetten op het bord die horen bij het eerdere gemelde partijfragment. De uitslag van de partij was echter: 0-1! Waar ging het mis met de witte aanval?

Al bij eerdere onderzoeken was ik aanbeland in Yearbook 16 van NewInChess. Daarin was een groot theoretisch artikel aan de Aljechin Chatard variant geweid. In een bijlage werd een selectie van partijen getoond. Hierbij kwam ik de partij Bogoljubow-Spielmann, Stockholm 1919 tegen. Maar dan wel 2 maal! Een partij had inderdaad de notatie van de partij die ik al had gedownload en die Bogoljubow had verloren. De andere partij kende lange tijd nagenoeg dezelfde notatie en was juist *gewonnen* door Bogoljubow. Hier was dus sprake van een tweeling! Deze partij kon logischerwijs niet uit het toernooi Stockholm 1919 vandaan zijn gekomen. Maar waar kwam deze partij dan wel vandaan?

De theorie die ik eerst zelf had bedacht was dat bij de 1^e gelegenheid in het toernooi Bogoljubow een winnende aanval niet had kunnen bekronen. Maar omdat hij in hetzelfde toernooi Spielmann nog een keer met wit tegenkwam zou hij de gelegenheid kunnen hebben gehad om de stelling weer op het bord te krijgen. Spielmann was in dit toernooi in goede doen en had zich in de eerste witpartij krancig verdedigd. Hij liet het gewoon gebeuren en gunde Bogoljubow (onbewust) de kans op revanche. Bogoljubow pakte deze kans met beide handen aan en voerde in de 2^e witpartij de aanval op sublieme wijze en kon een vol punt bijschrijven. Maar deze theorie kon dus in de prullenbak.

Het is trouwens opvallend om te constateren dat in veel bronnen deze 1^e partij wel bekend is maar de 2^e niet. Het oordeel luidt dan ook stevast dat zwart zich succesvol kan verdedigen.

In de 2^e partij wordt echter overtuigend aangetoond dat wit een winnende aanval heeft. Later speurwerk leverde op dat die 2^e partij officieus was. Het was een demonstratiepartij(!) gespeeld in Stockholm 1919! Bogoljubow heeft voor het publiek een ware show opgevoerd. Ongetwijfeld had de 1^e partij nog lang door zijn hoofd gespeeld. De eerste de beste gelegenheid om aan te tonen dat hij de partij tot winst kon voeren greep hij direct aan. De vraag blijft hoe authentiek deze partij is. Van Aljechin is bekend dat zijn partij met 5 dames aan zijn eigen fantasie was ontsproten. Hoe dan ook het is zeer de moeite waard om deze spektakelpartij na te spelen.

Bogoljubow–Spielmann

Demonstratiepartij Stockholm 1919

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Pc3 Pf6 4.Lg5 Le7 5.e5 Pfd7 6.h4 Lxg5 7.hxg5 Dxg5 8.Ph3 De7 9.Pf4 a6 10.Dg4 g6 11.0-0-0 c5 12.Dg3 Haalt de dame uit de diagonaal van Lc8 zodat eventueel offers op d5 dreigen **12...Pb6 12...cxd4 13.Pcxd5 exd5 14.Pxd5 Dc5 15.c4** met een sterk initiatief voor wit (NIC YB 16) **13.dxc5 Dxc5 14.Ld3** Dreigt offers op g6 **14...Df8** Een erg passieve zet, met als belangrijkste doel om offers op g6 te verijdelen door Th8 te dekken. De offers volgen wel na: **14...Pc6 15.Lxg6 fxc6 16.Pxg6 Tg8 17.Txh7** – dreigt sterk **Df4** – **17...Df8** – gedwongen – **18.Pxf8 Txg3 19.Pxe6! Lxe6 20.fxg3 0-0-0 21.b3±**

15.Le4!!

Een prachtvondst. Wit staat klaar voor een ijzersterk offer op d5.

15...dxe4

Zwart moet de loper nemen. Laten slaan op d5 verliest snel na bijvoorbeeld:

A) **15...P8d7 16.Lxd5 exd5 17. Pcx d5 Pxd5 18.Pxd5 Dc5 19.e6 fxe6 20.Pc7+**

16.Pxe4

Waaruit moet wits compensatie voor het geofferde stuk bestaan?

1. Open d–lijn voor zijn toren
2. Ontwikkelingsvoorsprong
3. Zwakke velden in de zwarte stelling: d6 maar vooral ook f6
4. Onveilige zwarte koning in het midden
5. Beheersing van de h–lijn (veld h6!) zodat zwart niet tot de rochade kan komen

6. grote centrale invloed

7. Zwart heeft een groot gebrek aan ruimte voor zijn stukken

16...P8d7 17.Dc3!

De verbetering t.o.v. de eerdere partij die voor wit verloren ging. **17.Dh4** werd in die partij gespeeld waarmee de dame aan de verkeerde kant van het bord belandde. De witte dame staat optimaal op c3, ze dekt pion e5 en heeft mooie uitvalsvelden in d4, c5, a5 en vooral c7. Zwart staat voor een onmogelijke defensieve opgave.

17...De7

Wit heeft op dit punt diverse verdedigende ideeën :

A) **17...Dg7 18.Pf6+ Pxf6 19.exf6** is een overgang naar de partij;

B) **17...Kd8** met het idee om een schaak op f6 met tempowinst eruit te halen. De koning staat echter slecht op d8, zoals blijkt uit: **18.Td6 h5 19.Dc5 Ke8 (19...Ke7 20.Txd7+) 20.Dd4 Dh6**

21.Pf6+ Kf8 22.Txe6 Dg5 23.Dd2 Pxf6 24.Txf6 en wit heeft groot voordeel door de dubbele dreigingen Pe6+ en Txb6;

C) 17...a5 ontnemt wit het veld a5 en controleert veld b4. Wit kan echter rustig zijn stelling versterken en een doorslaande aanval opbouwen: 18.Td6 De7 19.Dc7 Kf8 – Dat was de bedoeling – 20.Thd1 g5 21.Txb6 gxf4 22.Tbd6 f3 23.gxf3 Tg8 24.c3! – Wit dreigt nu beslissend 25. Pf6 Pxf6 26. exf6! Dxc7 27. Td8 en mat – 24...Tg6 25.Txd7 en wit wint;

D) 17...g5 heeft als nadeel dat het andere paard naar f6 kan komen en wits aanval onverminderd doorgaat. 18.Ph5 Kd8 19.Phf6 a5 20.Td6 Pd5 21.Txd5 exd5 22.Pxd5 en wits aanval slaat door.

18.Pf6+! Pxf6

Zwart had hier ook de keuze uit 2 koningszetten die allebei slecht uitpakken:

A) 18...Kd8 de koning staat slecht in het midden 19.Da5 Kc7 20.P4d5+ exd5 21.Pxd5+ Kd8 22.Pxe7 Kxe7 23.Db4+ Ke8 24.Dd4;

B) 18...Kf8 19.Pxh7+ Txh7□ (19...Kg7 20.Ph5+!! leidt tot mat!; 19...Kg8 20.Pf6+ loopt ook mat; 19...Ke8 20.Pf6+) 20.Txh7 belangrijk is nu dat de volgende zet tactisch faalt: 20...Dg5 21.De3 Kg8 22.Tg7+ Kxg7 23.Pxe6+

19.exf6 Df8

19...Pa4, ook deze verdediging faalt: 20.Dd4 Dc7 21.Pxg6 fxe6 22.f7+ Kxf7 23.Dxh8 Df4+ 24.Kb1 h5 25.Th3

20.Dc7 Pd7

Zwart heeft 2 andere verdedigingen die kansloos verliezen:

A) 20...Ld7 21.Dxb6 Lc6 22.Td2 en de verdubbeling op de d-lijn is beslissend;

B) 20...Pd5 21.Txd5 exd5 22.Te1+

21.Pd5!

Dreigt beslissend 22. Pb6.

21...exd5

Een belangrijke pointe is: 21...Dc5 22.Dxc5 Pxc5 23.Pc7+ Kf8 24.Td8#. Relatief de beste verdediging is nog: 21...h5 22.Kb1 en nu:

A) 22...b5 23.Td3! en wits aanval is beslissend: 23...a5 (23...b4 24.Th4!) 24.Tc3 La6 25.Dc6;

B) 22...Dh6 23.Dc5 Df8 24.Pc7+ Kd8 25.Db6

22.The1+ Pe5 23.Txe5+ Le6 24.Kb1

Voorkomt de bevrijdende actie 24. ..., Dh6+ gevolgd door 25. ..., 0-0. Tegelijkertijd brengt wit de onpareerbare dreiging 25. Txd5 in de stelling met het idee: 25. ..., Lxd5 26. Txd5 Db4 27. Dd7+ Kf8 28. Dd8+ Txd8 29. Txd8 mat!

24...Td8

24...Qb4 25.a3

25.Tdxd5 Txd5 26.Txd5 Lxd5 27.Dc8#

Zwart toont zich een heer en gunt wit het mat. Een absolute creatieve topprestatie van de witspeler.

□

Citaat van de maand

"Hij had een achtersprong in ontwikkeling"

[Manuel Nepveu tijdens een analyse]

Begin februari speelde Promotie I een thuiswedstrijd tegen DD, de eerbiedwaardige. A priori moest worden aangenomen dat dit een van de zwaarste wedstrijden in de poule zou worden, want hoewel het eerste van DD allang geen meesterklasse-status meer bezit, zoals een halve eeuw geleden, spelen er mannen in mee die weten wat schaken is. Het gevolg is dat je met bepaalde verwachtingen de strijd in gaat. Toen mij aan het thuisfront werd gevraagd wat ik van de strijd verwachtte gaf ik eerlijk aan dat ik niet op een klinkende overwinning rekende, zelfs niet op een niet-klinkende. Daar was nu eenmaal het feit dat er met invallers werd gespeeld en dat met name het ontbreken van Ben Ahlers toch wel heel vervelend was.

De wedstrijd had, zo leek het, een gezapig verloop. Binnen tweeëneenhalf uur was er remise geproduceerd op vier borden. Ik was onder de impressie dat de DD-er Jan Joost Lindner degene was die op remise uit was tegen Maarten van Zetten. Jean-Paul Drenth vertelde na afloop dat hij en zijn tegenstander Sibbing tot remise besloten in een stelling die in dynamisch evenwicht was. De vraag is gerechtvaardigd of Sibbing verder had kunnen gaan. Bij van den Bergh en Prakken heb ik slechts een paar glimpen opgevangen en wat ik in die glimpen meende te zien was: een licht voordeel voor Prakken. Waarom vertel ik dit alles? De aanleiding is het commentaar van onze voorzitter op de website, daags na de worsteling. Ik geef hier weer wat hij schreef:

Promotie verliest van DD

3 feb 2007 (RK) Promotie heeft de wedstrijd tegen DD met 3½-4½ verloren. Op het eerste gezicht een regelmatige nederlaag. DD was vooraf als de sterkste ingeschat en Promotie was ernstig verzwakt. Er deden drie invallers mee, die door een remise van Maarten van Zetten een half punt scoorden. Toch is daarmee de nederlaag niet geheel verklaard. Binnen 2½ uur spelen waren vier partijen in remise geëindigd. Behalve Maarten hadden ook Jan van den Bergh, Sjaak Sibbing en Bernard Bannink het punt gedeeld. De wedstrijd begon te kantelen toen Willem Broekman verloor van Edgar Blokhuis. Weliswaar stond Igor Coene een gezonde pion voor, maar de uitslag van de partijen van Manuel Nepveu en invaller Bert Ouwens was onzeker. Uiteindelijk won Coene, verloor Ouwens en speelde Nepveu remise.

Er is wel eens discussie over de vraag of schaken een teamsport kan zijn. Per slot van rekening speelt iedereen zijn eigen partij tegen zijn eigen tegenstander, een strijd van één tegen één. Maar dat is ook het geval bij bijvoorbeeld een Daviscupwedstrijd en in die tenniswedstrijden druipt de teamgeest er vanaf. Het kan dus wel. Op de wedstrijd tegen DD kan worden aangemerkt dat de tactische opstelling niet heeft gewerkt en dat de vaste spelers de uitslag erg hebben laten afhangen van de invallers. Dat Bannink remise aannam, was gezien de stelling op het bord terecht, maar bij de remises van Van den Bergh, Nepveu en Sibbing had het teambelang wellicht iets zwaarder kunnen meewegen. “Schaken is vechten”, zei een toeschouwer, “en dat zie ik niet”.

Is dit onzin of niet? Hebben van den Bergh, Sibbing en mijn persoontje laf gespeeld? Hebben zij de verantwoordelijkheid voor de uitslag niet al te simpel afgewenteld op de invallers? Uiteraard kan ik dat alleen beantwoorden aangaande mijn eigen persoontje. Omdat te kunnen doen wil ik de (korte) partij die ik speelde met U doornemen, waarbij ik vooral mijn emoties en gedachten tijdens de partij tot onderwerp van analyse maak.

1 d4, Pf6 2 c4, c5

Ik heb het vast weleens eerder gezegd: wie de Benoni speelt, kent deze opening doorgaans goed. Immers, als je hem niet kent beleef je er weinig plezier aan en word je uiteindelijk gedwongen hem ofwel te bestuderen ofwel vaarwel te zeggen. Ik was dus gewaarschuwd.

3 d5, e6 4 Pc3, ed5x 5 cd5x, g6 6 Pf3, d6 7 g3, Lg7 8 Lg2, 0-0 9 0-0, Lf5!?

Ik kan niet beweren dat ik de Benoni goed ken, maar dit kwam mij niet bekend voor. Ik had ook niet de indruk dat het een geweldige zet was. Maar deze zet maakt wel dat ik mijn gebruikelijke opzet in deze stelling voorlopig even moest laten varen en volgens de eisen van de stelling iets anders moest spelen. Ik nam daar de tijd voor, alhoewel ik de aangewezen zet wel onmiddellijk zag. Maar ja, als je iets anders doet dan normaal, dan denk je daar wel over en ga je je niet haasten.

10 Pd2, Dd7

Niet onlogisch, gezien zet 9, maar nu goed op je in laten werken wat er allemaal mogelijk is.

11 a4, Lh3 12 Pc4, Lg2x 13 Kg2x, De7

Natuurlijk weet je als witspeler dat je hier in het voordeel bent. Zwart heeft een langzaam plan gekozen, te langzaam waarschijnlijk. Dan ga je dus nadenken over allerhande directe acties tegen de prominente zwakte d6. Maar je moet ook zwarts mogelijkheden blijven monitoren.

14 f3, Pbd7 15 e4

Natuurlijk blijf je continu kijken naar mogelijkheden om d6 direct te attaqueren. Op 15 Pb5 kan 15..., Pe8 zonder meer en dan is de witte paardzet een typische slag in de lucht, een onderbondszetje, zeg maar. Ik had tijd gebruikt, maar nog niet zoveel als mijn opponent, die kennelijk meer moeite had met de stelling dan ik.

15..., a6 16 Ta3, Tab8 17 Tb3, b6 18 Te1, Pe8

Hier ging ik uitgebreid rekenen aan de opstoot e5. Maar wat ik voor mijn geestesoog langs zag komen beviel me niets. Als ik e5 wilde doorzetten was verdere voorbereiding nodig. Ik koos uiteindelijk voor

19 Lf4

In deze zeer cruciale positie had mijn tegenstander nog maar 23 minuten om de veertigste zet te halen. Ik had er iets meer dan 30. Natuurlijk staat wit beter, maar gemakkelijk is het niet.

Na de partij gaf Prakken aan dat hij het punt voor mij al geteld had, maar hij had het wel over langzaam de druk opvoeren via een zet als g4 ("Zwart kan niets doen"). Lindner wilde de looper nu juist terug in zijn hok en met de pionnenopstoot f4 doorgaan ("De enige manier om te winnen"). Drenth, die op bord zeven ook een Benoni van enigszins vergelijkbare snit had gekregen, beweerde dat het doorzetten van e5 misschien niet het plan was en sprak bovendien iets uit dat ik uit ervaring ook wel wist ("Je kunt geen Benoni winnen zonder je tegenstander tegenkansen te geven"). Kortom, de heren van DD hadden wel ideeën, maar eensluidend waren die ook niet. Bij thuiskomst bleek Fritz ook heel eigen ideeën te hebben. Zo werd na het door mij ingebrachte vervolg 19..., Ld4 20 g4, de zet ..., Pe5!? genoemd met gelijke

stelling. Fritz koos dan ook voor banen van uiterste geleidelijkheid, waarbij Wit de keuze had uit een aantal damezetten. De stelling is gewoon gecompliceerd en ondanks mijn onmiskenbare plus zou ik nog een lange weg te gaan hebben met slangen en schorpioenen op mijn pad.

Mijn gedachten waren intussen gefocussed op de diagonaal d6-g3, waar ik mijn loper op wilde houden en ik wilde mogelijk met g4 verder. Natuurlijk zag ik dat een zwarte opstoot ..., b5 heel vervelend met Pa5 werd beantwoord en dus nog geen optie was, Maar op den duur zou zwart dat wel willen doen. Ik zag voorts dat de stelling niet zomaar eventjes gewonnen was als Zwart zijn koningsloper op d4 of e5 zou brengen en ..., f6 zou spelen. Ik begon tijd te verliezen en het overwicht in tijd slonk. Ik was er steeds minder van overtuigd dat ik dit echt ging winnen.

19..., Ld4 20 Pe2 21 Lg7, Pc3 22 Pe2

Mijn tegenstander was ondertussen bij de nog aan de gang zijnde partijen gaan kijken. Het was wel duidelijk waaraan hij dacht. Bij terugkomst aan het bord leek hij er nog niet helemaal uit te zijn. Zelf had ik ook een blik op de borden van Ouwers en Coene geworpen. De uitslag bij Coene kon iedere gek wel voorspellen. Maar Ouwers? Hij stond niet zo slecht, dacht ik. Maar ja, van Egmond is natuurlijk wel de betere speler... Ik probeerde door herhaling van zetten tijd te winnen, hopen dat Zwart zijnerzijds tijd zou gebruiken om zijn strategie te bepalen. Op grond van mijn slinkende tijd, wetende dat ik geen tijdnoodduivel ben, besloot ik het halfje dan maar te pakken. Ik zou zeker veel tijd nodig gaan hebben voor het vervolg, met veel rekenwerk. Als ik me gerealiseerd had dat Ouwers qua tijd er slecht voorstond was mijn beslissing wellicht anders geweest. Maar nu, na

22..., Lg7 23 Pc3

claimde mijn opponent na enig nadenken remise ($\frac{1}{2} - \frac{1}{2}$). Later hoorde ik van Drenth dat mijn opponent zich als een vis in het water voelt bij weinig tijd, hetgeen een bevestiging was dat mijn "laffe" keuze niet helemaal onverstandig was geweest.

Is het nu zo dat er geen strijd is geweest? Dat ik niet heb gevochten? Neen, maar de strijd voltrok zich niet uitsluitend zichtbaar op het bord. Het was wikken en wegen, opties nagaan. Ageren tussen hoop en vrees, allemaal in het bolle hoofdje. De toeschouwer die zei: "Schaken is vechten, en dat zie ik niet" had gelijk, maar wellicht op een andere manier dan hem voor ogen stond...

In 2006 verscheen bij Sdu Uitgevers het boekje "Science? Fiction!" van Jan Luitzen, bevattende een bloemlezing van "laatste stellingen" bij proefschriften, gesorteerd naar categorie.

Hierbij de stellingen uit de categorie "schaken":

- Tennis is schaken op snelheid
- Schaken is een van de meest briljante vormen van verveling
- Schaken bevordert het zwart-wit denken
- Het is een bedenkelijke zaak dat topschakers zich in tweekampen denken te moeten omringen door meerdere raadsheren dan de twee die ieder op het bord reeds ter beschikking heeft

Het Capablanca Memorial dat in Havana, Cuba, gehouden wordt is altijd een belangrijk toernooi geweest. Hein Donner heeft in 1965 nog aan de derde versie meegedaan zoals we in 'De Koning' (1987) kunnen lezen. Bobby Fischer nam er per telex aan mee omdat hem verboden was naar Cuba te gaan. Donner en zijn boezemvriend Harry Mulisch droegen de Cubaanse revolutie een warm hart toe. Ludek Pachman zou er, na de Praagse lente van 1968 toen hij het communisme de rug toekeerde, grappjes over maken ('How is Donner, still chopping sugarcane in Cuba?'). Voor 1968, was Pachman echter een overtuigd communist en leerde hij op Cuba een tank besturen ('We have to defend our Cuba!'). In 'Smart Chip from St.Petersburg' van Genna Sosonko (2006) is een foto van Ludek samen met Fidel uit die tijd te zien. Fidel Castro moet zichzelf als een schaker van behoorlijke sterkte beschouwd hebben, hoewel de Fidel Attack (1.e4 e5 2.Pf3 Ld6) anders doet vermoeden. In het kampioenschap van de Cubaanse ministers eindigde Fidel altijd op de tweede plaats achter Ernesto 'Che' Guevara. De andere ministers lieten, volgens Pachman, Fidel winnen omdat ze bang voor hem waren.

Over de speelsterkte van Guevara is weinig bekend. Vier van zijn partijen zijn bewaard gebleven. Guevara's zetten wekken bij mij niet de indruk van een speler met een al te hoge ELO rating, maar oordeel zelf. De eerste partij is uit een blindsimultaan die Najdorf gaf.

Miguel Najdorf – Che Guevara (Havana, 1962)

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 a6 4.La4 Pf6 5.O-O Le7
6.Re1 b5 7.Lb3 d6 8.c3 O-O 9.h3 h6 10.d4 Te8
11.Pbd2 Lf8 12.d5 Pe7 13.c4 bxc4 14.Pxc4 c6
15.dxc6 Pxc6 16.Le3 Le6 1/2-1/2

Ook Tal en Filip gaven hun partijen tegen Guevara, die dat bijzonder op prijs stelde, remise. Viktor Korchnoi die eveneens gevraagd werd zijn simultaanpartij tegen Guevara remise te geven dacht daar heel anders over. In 'The reliable past' verhaalt Sosonko (2003) dat toen Tal aan de Verschrikkelijke vroeg hoe het gegaan was hij ten antwoord kreeg: 'Ik

verpletterde ze allemaal zonder uitzondering. Ook Che Guevara. Hij heeft geen enkel benul van de Catalaanse opening'.

Guevara tegen Korchnoi

Hieronder twee andere simultaanpartijen die Guevara speelde. Beide tegenstanders maken het hem, enigszins eufemistisch geformuleerd, niet al te moeilijk.

Rogelio Ortega (Schaakkampioen van Cuba) – Ernesto Guevara de la Serna (Havana, 1962)
1.Pf3 d5 2.e3 e6 3.d4 Pf6 4.Ld3 g6 5.O-O Lg7 6.b3
0-0 7.Lb2 b6 8.Pbd2 Pa6 9.La3 c5 10.Pe5 Dc7
11.Tc1 Pd7 12.f4 Pb4 13.Lxb4 cxb4 14.e4 Dc3
15.Pdf3 dxe4 16.Lxe4 De3+ 17.Rh1 Dxe4 18.Pg5
Dd5 19.c4 bxc3 20.Txc3 Lb7 21.Pgf3 Tac8 22.Td3
La6 (0-1).

Armando Acevedo (Schaakkampioen van Mexico) – E. Guevara (Camaguey, 1964)

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 a6 4.Lxc6 dxc6 5.O-O Ld6
6.d4 exd4 7.Dxd4 f6 8.Pc3 c5 9.De3 Ph6 10.e5 Pg4
11.De4 Pxe5 12.Pxe5 Lxe5 13.Le3 De7 14.Pd5
Lxh2 15.Kxh2 Dxe4 16.Pxc7 Kf7 17.Pxa8 b6
18.Pxb6 Lb7 0-1.

Toch moeten we niet te licht over 'El Comandante' denken. Het is mede aan hem te danken dat er een Capablanca Memorial op Cuba kwam (dit jaar won Vassily Ivanchuk versie XLI) en dat Cuba een sterk schaakland is (tien spelers met een rating van boven de 2500; Twee van hen, Leinier Dominguez en Lazaro Bruzon, zitten boven de 2600).

□

Oplossing Kerstpuzzel

Henk Breugem

D

	<i>Ken Uw eigen land (plaatsnamen invullen)</i>	oplossing ▼
1	Ze hoeft maar even in de zon te liggen en	Bruinisse
2	Ik heb genoeg suiker in mijn thee, ik behoef het niet	Zoetermeer
3	Een koekoek vroeg zich af: waar zal ik mijn	Eibergen
4	In Artis ga ik niet naar de apen kijken, ik denk dat ik naar de	Wolvega
5	Het water in het zwembad is ververst, het is veel frisser dan het	Oudewater
6	Ze hadden Els niet uitgenodigd, maar denk je dat dat	Elspeet
7	Ik kook niet graag op electrisch, geef mij maar een	(Oud-)Gastel
8	Zijn al die draden precies even lang? Ik weet het niet, ik heb er pas	Tiengemeten
9	Er zijn veel wegen die naar Rome	Leiden
10	Ik laat mijn horloge repareren, dat is goedkoper dan dat ik een	Nieuwkoop
11	Ik probeer die kromme haak terug te buigen, maar nu breekt hij; wat jammer, ik had hem	Haastrecht
12	Ik schaak slecht, maar ik weet dat ik nog	Rotterdam
13	Het is gezellig als ik met nonnen schaak, maar het is spannender als ik met	Monni(c)kendam
14	Toen in de herberg een hevige vechtpartij had plaatsgevonden vond de waardin bij thuiskomst een	Dodewaard
15	Er is een varken te water geraakt, ik denk dat de eigenaar nu naar zijn	Zwijndrecht
16	De burgemeester zou een boom planten, maar het gat liet hij door zijn	Bodegraven
17	Mijn broer luistert graag naar gezang van krekels, maar ik hoor liever	Vogelenzang
18	Ik vind de sluis van Antwerpen mooier dan de	Sas van Gent
19	Zo'n klein beetje hout voor zoveel geld? Ik wed dat ik daarvoor een heel	Boskoop
20	Als ik bij hem niet slaag kan ik altijd nog bij	Utrecht

Inzendingen:

naam	aantal fout	fout(en)	opmerking
Henk Alberts	0		
Han Baas	0		
Jan Blankespoor	0		
Peter Briggeman	0		
Willem Broekman	0		wij vermoeden de hand van mevrouw Broekman...
Gerhard Eggink	0		toegift: Ik koop nooit een ijsje in de winkel, het is veel goedkoper op straat bij Deventer
Hamilcar Knops	0		
Frans Martens	0		
A. van Renssen	0		
Manuel Nepveu	1	5: Leek	foutief voorgezegd door mede-redacteur
Maarten van Zetten	1	18: Brugge	
Pauline van Nies	2	8: Een 18: Maassluis	gelukkig heeft ze meer verstand van schaken...

Prijswinnaars: Na loting is de 1e prijs (€ 15,-) gewonnen door **Peter Briggeman**, en de 2e prijs (€ 10,-) door **Jan Blankespoor**. De prijzen zijn inmiddels uitgereikt door Henk Breugem.

Oplossingen problemen (blz. 24)

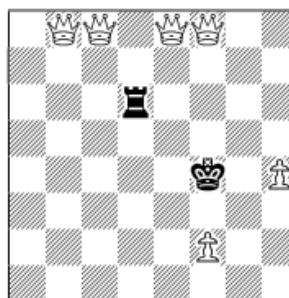
D

Stelling 1 Weinrich - Chuchelov, 1991 1. Txc6! bxc6 2. Dd4 1-0	Stelling 2 Fricker - De Vita, 1979 1. Lb7+ Dxb7 2. De8+ Ka7 3. Ld4+ Ka6 4. Da4 #
Stelling 3 Spona - Miglans, 1964 1. ... Dxf3! 2. gxf3 Lh3+ 3. Ke1 Tg1 #	Stelling 4 Short - Biyiases, 1980 1. Pd7! Txd7 2. Dxe5+! Dxe5 3. Tf8 #
Stelling 5 Siemachev - Djurhuus, 1990 1. ... Dxd5+! 2. Kxd5 e3+ 3. Ke5 exd2 0-1	Stelling 6 Toth - Asztalos, 1938 1. ... Dxh3+! 2. Pxh3 Pf3 #
Stelling 7 Najdorf - Porath, 1954 1. Pe7! (dreigt zowel Dg8# als Pxc6) 1. ... Lxe7 2. Dh8 #	Stelling 8 1. ... Dxf1+! 2. Kxf1 Ld3++ 3. Ke1 / Kg1 Tf1 #

Puzzel (Queen Maze, blz. 18)

Kortste oplossing:

1. b8D (pent Td6); 2. b4; 3. bxc5; 4. c6; 5. cxd7;
6. dxe8D, 7. c4, 8. c5, 9. c6, 10. c7, 11. c8D,
12. h4, 13. e4, 14. e5, 15. exf6, 16. f7, 17. f8D#

Puzzel (Knight Maze, blz. 23)

Kortste oplossing: 1. Pg6, 2. Pf8, 3. Pxd7, 4. Pf8, 5. Pg6, 6. Pe7, 7. Pg8, 8. Pxd6, 9. Pf7,
10. Pg5, 11. Pf3, 12. Pxd4, 13. Pf3, 14. Pg5, 15. Pe4, 16. Pc3+

Agenda t/m juni 2007**H****april 2007**

ma	16 april		DSC 8 - Promotie 7
di	17 april	finale snelschaken	
vr	20 april		Schaakhuis 1 - Promotie 2 Botwinnik 2 - Promotie 3 Promotie 4 - Scheve Toren 2 Promotie 5 - Schaakhuis 2
za	21 april		Kennemer Comb. 1 - Promotie 1
di	24 april	1 ^e ronde finalegroepen	finale HSB-beker: Promotie - DSC

mei 2007

di	1 mei	2 ^e ronde finalegroepen	
di	8 mei	3 ^e ronde finalegroepen	
za	12 mei		Promotie 1 - Nieuwendam 1
di	15 mei	4 ^e ronde finalegroepen	
di	22 mei	5 ^e ronde finalegroepen	
di	29 mei	6 ^e ronde finalegroepen	

juni 2007

di	5 juni	7 ^e ronde finalegroepen	
di	12 juni	8 ^e ronde finalegroepen	
di	19 juni	9 ^e ronde finalegroepen	
di	26 juni	10 ^e ronde finalegroepen	